

**Bekentnisse of Belijdenisse des gheloofs : Int ghemeyn,
ende eendrachteliken van den gheloouigen, die in de
Nederlanden over al verstroyt zijn, ende na de suyuerheyte des
heylighen Euangeliums ons Heeren Jesu Christi begheeren te
leuen. Met eenen Sendbrief, aen de Konincklicke Maiesteyt,
ende een Vermanighe tot de Ouerheydt.**

<https://hdl.handle.net/1874/425965>

ora

Oct.

0

**Dit boek hoort bij de Collectie Van Buchell
Huybert van Buchell (1513-1599)**

Meer informatie over de collectie is beschikbaar op:

<http://repertorium.library.uu.nl/node/2732>

Wegens onderzoek aan deze collectie is bij deze boeken ook de volledige buitenkant gescand. De hierna volgende scans zijn in volgorde waarop ze getoond worden:

- de rug van het boek
 - de kopsnede
 - de frontsnede
 - de staartsnede
 - het achterplat

**This book is part of the Van Buchell Collection
Huybert van Buchell (1513-1599)**

More information on this collection is available at:

<http://repertorium.library.uu.nl/node/2732>

Due to research concerning this collection the outside of these books has been scanned in full. The following scans are, in order of appearance:

- the spine
- the head edge
- the fore edge
- the bottom edge
- the back board

LIBRARY
OF THE
MUSEUM OF
COMPARATIVE ZOOLOGY
AND ANATOMY
HARVARD UNIVERSITY
CAMBRIDGE, MASS.

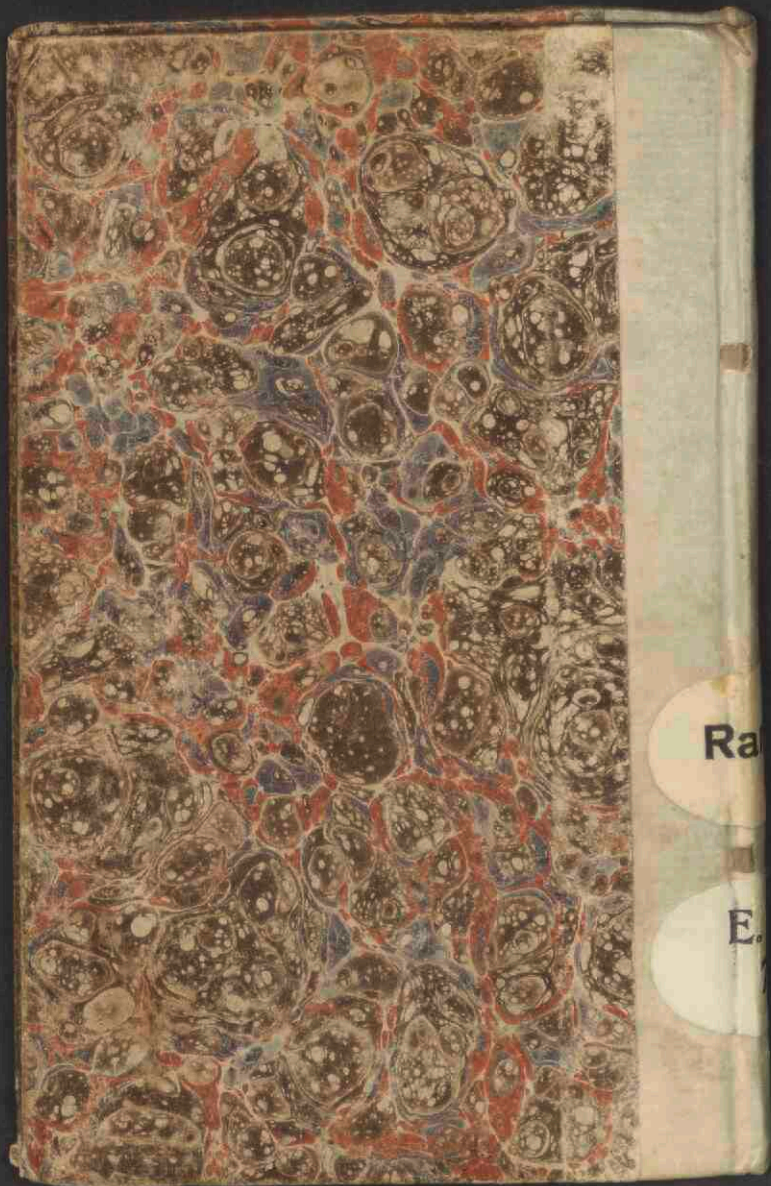
710

710

Ra

E

H.

Theologia

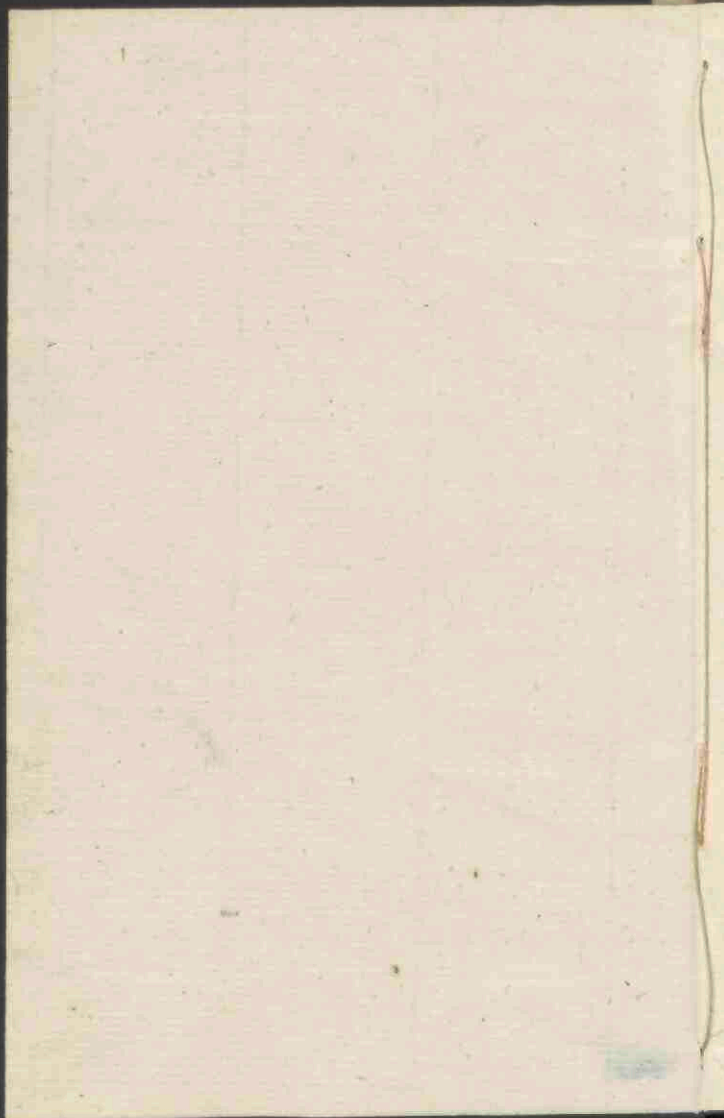
Octavo n° 710.

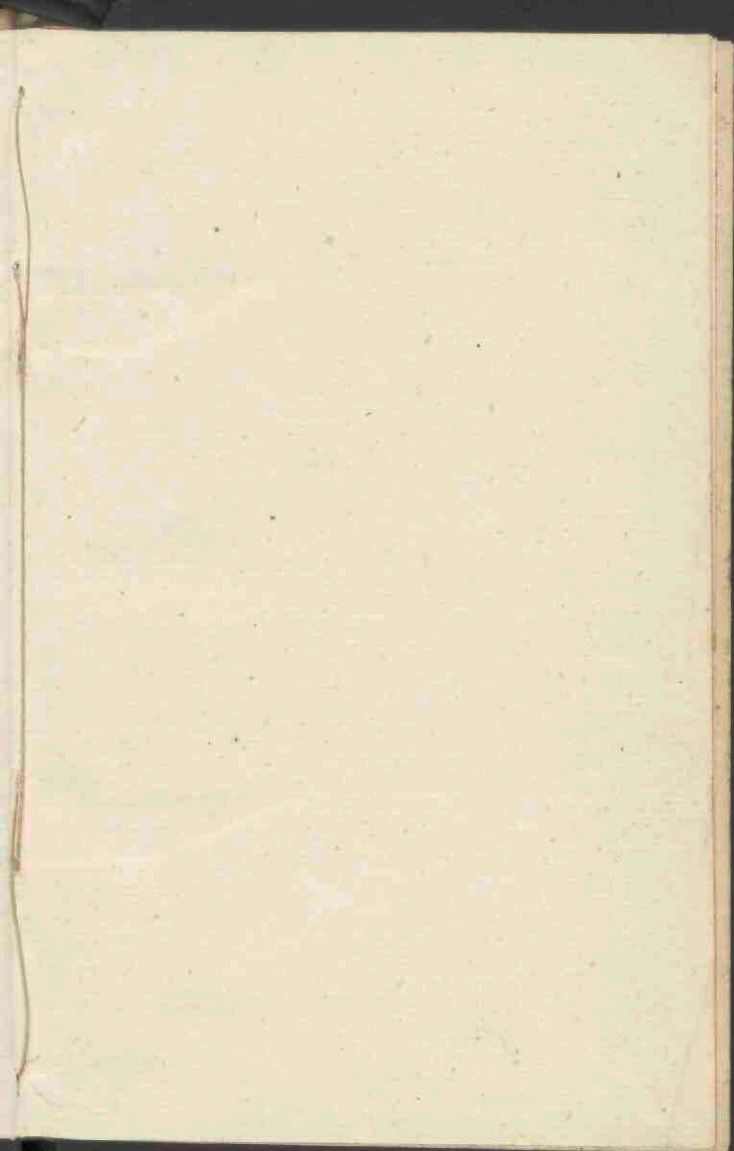
Rariora

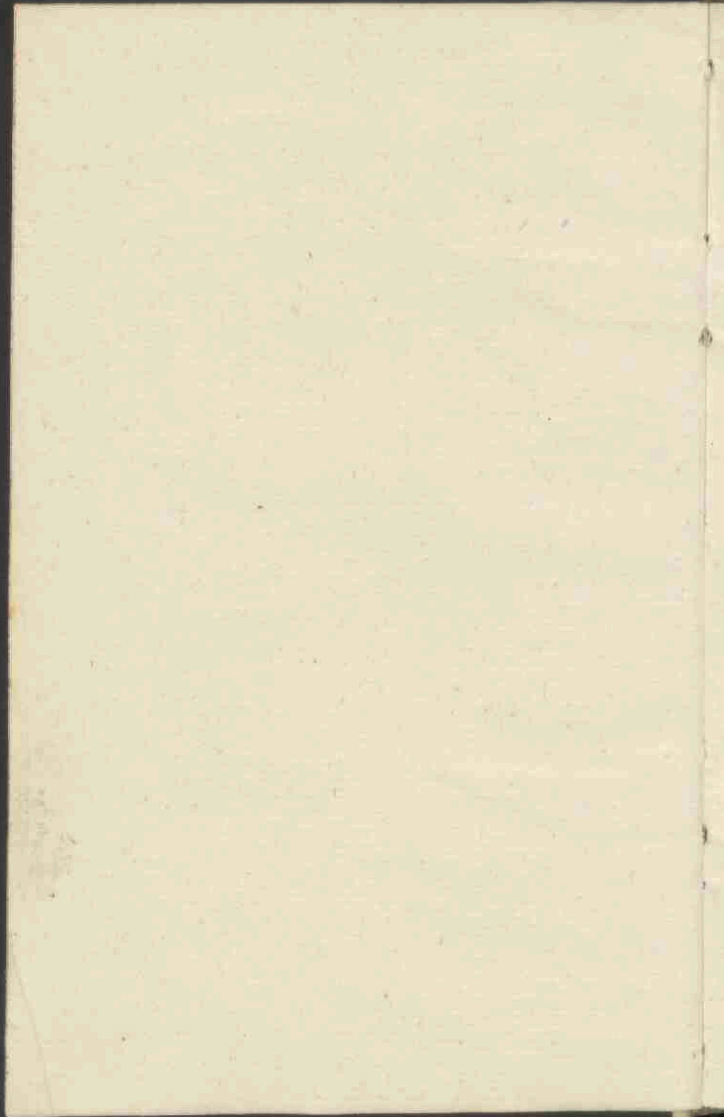
**E. oct.
710**

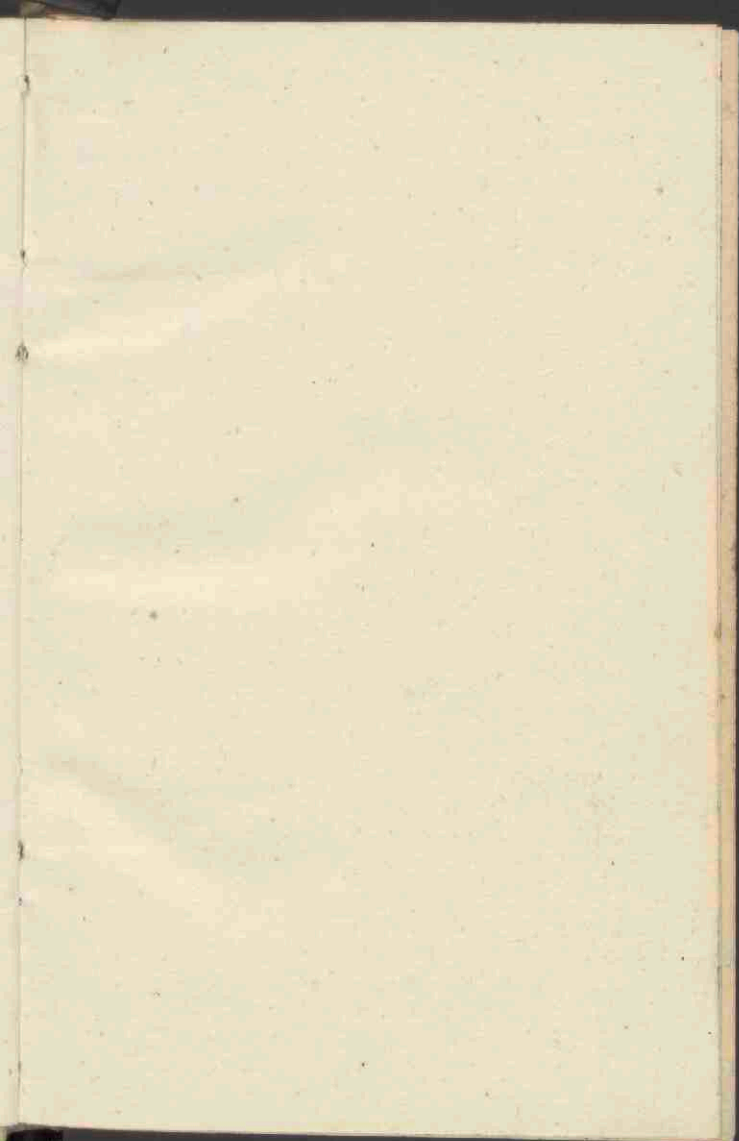
Universitätsbibliothek

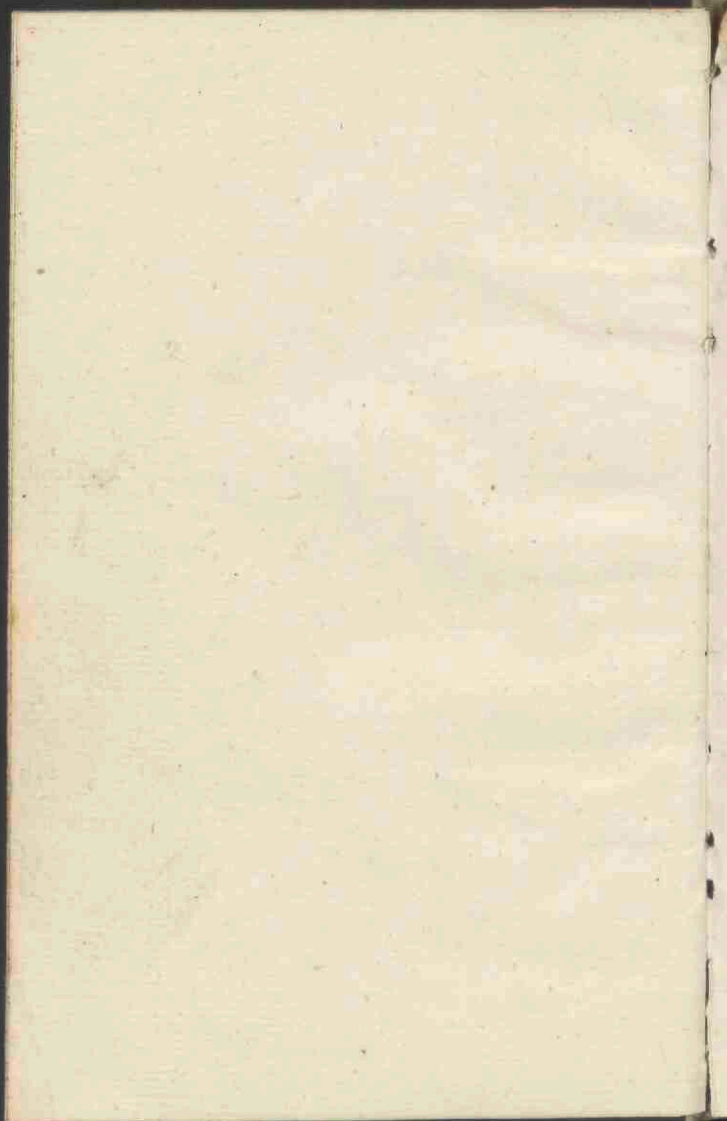
Utrecht

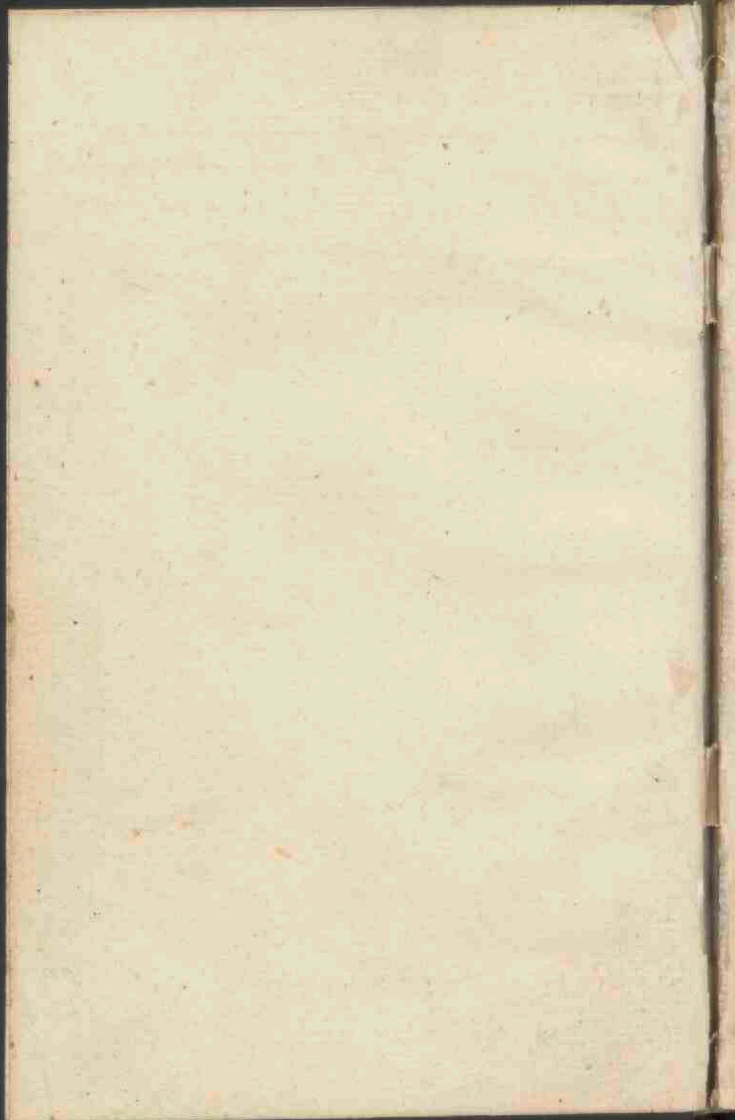

¹⁰
in Petit. II. 74. (1874)

Quant à leur confession, qui étoit fort
ample, pour ce, qu'elle se peut voir ailleurs
imprimée tout au long, nous en dirons
seulement icy la substance en bref:

* Que Dieu ...

BEKENTE-
nisse of Belijde-
nisse des Gheloofs.

Int ghemeyn / ende eendrachtelicken van
den Gheloonigen / die in de Nederlan-
den ouer al verstroyt zijn / ende na
de supuerheyt des heplighen
Euangeliums ons Hee-
ren Jesu Christi be-
gheeren te
leuen.

Ex domo Gaezeli

Met eenen Sendbrief, aen de Koninck-
like Maiesteyt, ende een Verma-
ninghe tot de Ouerheydt.

1. Petri. 3. b. 15.

Zijt altijd bereydt ter verantwoordinge,
eenen yghelicken, die van v reken-
schap begheert, van der hope
die in v is.

Ghedruckt Anno 1564.

Eer datmen Sentencie sal prononceren
Tzy Crime, of Ciuile, ist wel nootelick
Voor alle Richters, dat sy wel examineren,
Vwaer wt de sake is spruytende blootelick:
Dus moetmen alle partijen miniootelick
Ghehoor gheuen, want die alleen t spreken
voor waer

Heeft. tzy by gelijk of ongelijk: verstootelick
Zijn wy, die niet en mogen spreken openbaer
Vwant men doet ons swijghen, dits voor elc-
ken klaer.

Dus O Eerweerdighe Koninck verheuen,
Vvilt ons door v goedertierenheyt eerbaer,
Vvoor uwe Maiesteyt ghehoor doch gheuen.
Ghy Richters, laet v de sake oock aenkleuen,
Op dat wy door v aduys mochtē verweruen
Oftroy, so sal v de wijsheyt niet begheuen,
VWant dus doēde, suldy recht oordeel beeruē:
Eu des vleeschs genegentheyt wilt afsternen
End ons Belydenisse welincorporeert,
Suldy beuinden, dat wy menich weruen
Van v tonrechte worden ghecondamneert.

De Ghelooouige die

in de Nederlanden zyn, welke na der
warachtigher Reformatie des Euangs
geliums ons Heeren Jesu Christi bes
gheeren te leuen, aen den onuers
winnelicken Koninck Phi
lippus, haren ouersten
Heere.

Wert ons toeghelaten / O
ghenadichste Heere / ons
voor uwer Maiesteydt te
presenteren / om ons te ont
schuldighen van de beswa
ringen / daer mē ons mede beswaert / en de
gherechtigheyt van onser sake te bewijzen:
wy en soudē desen verborghen middel
niet soecken / om v te kennen te geuen / het
bitter suchten van uwen volcke / door een
stomme Requeste of geschreuen Gelijde
nisse: maer na dat onse vanden v de ooren
met so veel valsche aenklaghē ende rap
porten veruult hebbe / dat ons niet alleens
lich verhindert en wordt voor v aengesich
te te verschijnen / maer worden veriaecht
wt uwe Landē / vermoort / ende verbrant /
in wat plaetse wy gheuonden worden: ten
minsten ghenadichste Heere / verleent ons

Sendrief aen de

in den Name Gods/het ghene dat gheen
mensche doek en kan weygheren den Hee
sten:namelick/ons klaghelick roepen als
van verre tot uwen ooren te laten komen:
op dat so uwe Majesteit ons ghehoort
hebbēde/schuldich oordelt/de vperen dan
vermeerdert/de pijnigen ende tormenten
vermenichfuldicht worden in uwen Ho:
nincricke:ende ter contrarie/so onse on:
nooselheyt voor v opēbaer worde/dat ghy
haer zijt voor een steunsel en toculucht te:
gen het geweld onser vanden. Want och
lacen/ghenadichste Heere / so men anders
niet en behoeft dan te beschuldigen / so al:
len wech ende middel der bescherminghe
den beschuldighden ontnomē wordet/wie
sal gerechtich beuonden wordē:van wele:
ken ist/dat de onnooselheyt onder den mē:
schen verskert wesen sal: Wy zijn/seggē
sy/ongehoorisame/oproerighe/niet anders
begheerende/dan alle Politische of Bur:
gherlike regeringe te breken / een confu:
sie ende vermenghinghe in der Werelt te
brengen: en niet alleenlick ons te beurnen
van uwer heerschappye en moghentheyt/
maer coek v den Scepter wt den handen te
rucken. O misdaden / niet weerdich onser
Belidenisse / niet weerdich eens Christen
mensches / niet weerdich den gemeynē na:
me des menschen / weerdich dat het oude
Spreeckē

Spreeckwoordt der Tyrannē weder voort-
 ghebracht worde: De Christenen voor den
 Heesten. Maer het en is niet genoeghsaē
 te beschuldigen/het is al in het bewijs ge-
 legen. De Propheten/de Apostelen/ ende
 selfs die van der eerster Kercke Iesu Chri-
 sti/hebben beswaert gheweest / Ja na den
 wterlichen aensien ende vleeschelickē oor-
 deel der menschen/verdrucht niet ghelē-
 ke lasteringē. Maer gelijk sy tot hare tij-
 de opentlich betuyght ende geprotesteert
 hebbē/also protesteren en betuygē wy nu
 voor God ende synen Enghelen / dat wy
 niets hooger en begeeren/dan onder de ge-
 hoorzaamheyt der Ouerheden in suuer-
 heyt der consciencien te leuen / Gode te
 dienen/ende ons na zijn Woordt ende heyl-
 liche geboden te reformeren. Ende bouen
 dese verborogē getuygenisse onser conscien-
 cien/de gene die ouer onse Proccessen von-
 nissen/ordeelen/ende sitten/sullen goede
 getuygen zijn/dat sy noyt eenighe sake in
 ons bemercht hebbē/die tot ongehoorsaē-
 heyt strechte/die yet voornemē tegē uwer
 Maesteyt/ of de gemeyne ruste beroert:
 maer hebbē veel meer geuondē/ dat wy in
 onse Versamelingē/ biddē voor de Konin-
 gen en Vorsten der Werden / en in sonder-
 heyt voor v/ O ghenadichste Heere / ende
 die ghy gestelt hebt in het Regiment ende

Teerullianus
 in zijn Apolo-
 gie, gelijk een
 Spreeckwoordt
 is: De Christe-
 nen ten byere.

Sendbrief tot de

regeringhe van uwen landtschappen/lan-
 den en heerschappiē. Wat wy zijn geleert/
 so wel door het woordt Gods/ als door ge-
 duerige onderwijfinge onser Leeraers/ dat
 de Koningen/ Vorsten/ en Ouerheden zijn
 van der ordinancie Gods; en dat/ so wie de
 Ouericheyt wederstaet/ wederstaet Gods
 ordinancie / en sal verdoemenisse ontfan-
 gen. Wy staen toe/ ende bekenne/ dat door
 de eewighe wijsheyt Gods/ de Koningen
 heerschen/ ende de Vorsten het recht sette.
 Kortelic/ dat sy niet door onrecht of tyran-
 nie daer toe gekomē zijn/ maer door de ey-
 gen instellinghe Gods. Ende om te bewij-
 sen/ dat dit niet alleen in onse mondē/ maer
 in het diepste onser herten ingedruet ende
 ingebeldt is/ wie is opt onder ons geuon-
 den/ die v/ ghenadichste Heere/ geweygert
 heeft de Schattinghe of Tol hem opghe-
 leyt? maer ter contrarie/ heeft de ghehoor-
 saemheyt in een vegelick so haest geweest
 om te betalen/ als het gebodt gegeuen is.
 Wat dracht van wapenen/ wat raedt slach
 heeft opt ontdeckt geweest / tselfs als wy
 door die gene / die haer deckē met uwē na-
 me en macht/ om haer tot alle wreedtheyt
 te begeuen/ so wreedelick gepijnicht en ge-
 tormenteert geweest zijn/ dat het genoegh
 was / om het gedult van den aldergoeder-
 tierensten en sachtmoedichsten te terghen/
ende

Rom. 13. 1. 2

Pron. 8. 6. 15

Leest van
Sam.

ende dat te doen veranderen in gramſchap
 ende wanhope. Maer wy dancken onſen
 God / dat het bloet onſer broederē om on-
 ſer cauſe ende ſake / oft eer om de ſake Jeſu
 Chriſti / ende ghetuygeniſſe der waerheyt /
 wtgeſtoort / roept. De banningen / geuanc-
 keniſſen / pijnbancken / ballinckſchappen /
 piningen / ende ander ontalliche verdru-
 kingen / bewiſſen wel / dat onſe begeerte en
 gheſintheyt niet vleeſchelick en is / dewijle
 wy na dē vleeſche veel gemakkelicker zijn
 mochten / ſonder deſe leere voor te ſtaen
 ende te bewereren: maer hebbende de vree-
 ſe Gods voor ooghen / verſchrikt zijnde
 van dat dreygement Jeſu Chriſti / die daer
 ſeydt / dat hy ons ſal verloochenen voor
 God ſynē Vader / ſo wy hem voor de men-
 ſchen verloochenen: wy bieden den rugge
 den ſlaghen / de tonghen den meſſen / de
 mondt den brydelſtockē / en het gantsche
 lijf den vyere: wetende / dat wie Chriſtum
 volgen wil / hy zijn Cruys opnemen / ende
 hem ſeluen verloochenen moet: en nimmer
 meer ſal eenen wel geregelden geeſt / ende
 niet verblindt / en vā ſinne berooft / konnē
 gedencken / dat die arbeeyden / om alles te
 beroeren / die daer verlaten haer landſchap /
 haer maeghſchap ende vriendē / om in vree-
 de en in ſtillicheyt te leuen: dat die ſtaen / om
 de Kroone den Koninck af te nemen / of vet

Matt. 10. d. 33
 Luc. 9. c. 16

Matt. 16 c 24.
 Luc. 9. c. 23

Sendbrief tot de

Matt. 22 b 17. bedrieghelicks teghen hem voor nemen/
die steruē om het Euangelium/waer in sy
sien gheschreuen te zyn: Gheeft den Keys-
ser/wat des Keysers is/en God/wat Go-
des is. Waer by offerende ende ouerghe-
uende hare lichamē ende hare goeden den
Koninck/bidden ootmoedelick syner Ma-
iesteyt/dat haer toeghelaten worde / Go-
de te gheuen dat hy eyschet: dat welke
wy hem niet rechte niet en konnen wep-
R. Coz. 6 c 20 gheren / derwyle hy ons syne ghemaect
heeft / ende ons hem verworuen door ee-
nen dierbaren ende kostelicken prijs ende
weerde.

Ende ten is doock niet vā noode/dat on-
se vanden so seer uwer goetheyt en luydt-
saemheyt misbruycken/dat ghyse behoeft
te hooren / indien dat sy v te kennen geue/
dat het is om het kleyn getal dat wy zyn/
dat wy niet teghens v op en staen / al of
een vghelick van ons in zyn herte ware
onghehoorsaem en oproerich / anders niet
dan de menichte verwachtende / om hen te
velde te stellē / om v te bespringē / en haer
raserij te wercke te stellen: want laetse de
sake so seer verkeere als sy willen / wy ver-
sekeren v / Genadichste Heere / dat in vwe
Nederlande zyn meer dan hōdert duysent
mannen / houdende en volgedē de keligie /
van welke wy v nu de Gehydenisse ouer-
leuren /

leueren/ en nochtans in niemandt vanden
 seluen/ en wordt eenige bereydinghe van
 oproer gesten: Ja vā de selue en heeft niet
 een woordt daer toe stretchēde/ gehoort ge-
 weest. Wat wy v seggen van het groot ge-
 tal onser broederen/ en is niet/ Genadich-
 ste Heere/ om te verschricken oft vreesach-
 tich te maken de minste van uwē Officiers
 ende Dienaren: maer so wel om de lasterin-
 ghe der gener/ die ons niet benijde en sou-
 den konnen gemaken / dan door leugēē/
 te wederlegghen/ als oock om v tot barm-
 herticheyt te verwecken. Want/ och laten/
 so ghy uwē arm wtstrect/ om diē int bloet
 van so veel menschen te weycken/ ende te
 wasschen/ **G**od/ wat vernielinge suldy
 doen in uwen **O**ndersaten/ wat woude in
 uwen volcke/ wat weeningē/ wat versuch-
 tinghen/ wat kerninghen van vrouwen/
 van kinderen / van maeghden ende vrien-
 den: wat ooghe ist/ die drooge/ ende sonder
 haer in tranē te badē/ sal mogē sien/ dat so
 veel heerliche **S**urgers van elckē bemint/
 ende van niemandt gehaet/ na een duyster
 en verschrikelike gheuanchenisse/ na pij-
 ningen en verdrukkingē ouergeleuert wor-
 den / tot een so schandelichen doot en tor-
 ment / het alderwreedtste en vreesste/ dat
 ovt de Heydensche en onheylige **T**yran-
 nen hebben niengen verdichten: ende hier

Sendbrief tot de

en tusschen hare vrouwē / so sy het hebben
konnen ontulieden / dolen in vreemde lan-
den / haer broodt van deure tot deure met
hare kinderkēs aenden hals bidden? **G**e
nadichste Heere / dat de nakomenhepdt v
Rijcke niet als bloedich ende vreedich en
beschijue: Datmen niet en segghe / dat de
eere van uwen Grootuaderē / de hoocheyt
van uwen Vader / ende uwe eygen deuch-
den ende vromichedē verduyftert geweest
hebben door een wreedtheyt: wreedtheyt /
segge ick / die natuerlick is den beesten / be-
neden de weerdicheyt eens mensche: maer
seer onweerdich / ende als vpandisch van
eenen Prince ende Vorst / van welcken de
hoocheyt ende sonderlicke vromicheyt / al-
dermeest in goedertierenheyt ende saccht-
moedicheyt bestaet / een ware teechē / ende
eygen onderscheydt tusschen eenen waren
Koninck en eenen Tyran. Want aengaen-
de / datmen ons veruolght / niet alleenlick
als vpan den uwer Kroonen / en gemeyner
weluaert / maer oock als vpan dē Gods en
syner Kercken / wy bidden v ootmoedelic /
dies te meer willen oordeelen / na de Welij-
denisse des geloofs die wy v presenteren /
bereydt en veerdich / so het van noode is /
die met onsen eygen bloede te versiegelen.
Door de selue / als wy hopen / sult ghy be-
kennē / datmen ons tourechte naēt Schif-
matyē

matijcke / oft verscheurders der eenicheyt /
 ongehoorsame en ketters / dewijle wy be-
 staen en belijden / niet alleenlic de voorneem-
 ste puncten des Christelickē Geloofs / be-
 grepen in het Symbolum en gemeyn ge-
 looue / maer de gantsche leeringe door Je-
 sum Christum geopenbaert tot onsen leuē /
 rechtueerdicheyt en salicheyt: verkondicht
 door den Euangelistē en Apostelen / verse-
 gelt door het bloet vā so veel Martelarē /
 bewaert supuerlichen en gheuelickē inder
 eerster Kerckē / tot datse door de onweten-
 heyt / giericheyt / en eergiericheyt der Pre-
 dikanten / door menschelike vonden ende
 Instellingen / contrarie der reynicheyt des *Roma. 1.*
 Euangeliums / verdoruen geweest is . Het
 welke onse tegēpartij onbeschaemdelick
 loochenē te syne de kracht Gods ter salic-
 heyt / eenē vegelicken die daer aen geloofst: *Roma. 1.*
 als sy ons verdoemen en vermoorden / om
 dat wy niet en houden het gene dat in het
 selue niet geuondē en wort : en en konnen
 haer van lasteringe tegē den h. Geest niet
 ontschuldighen / als sy seggen / dat de ghe-
 heele schatten der wijshēyts Gods / ende de
 middelen / oueruloedelick ende ghenoech-
 saemlick tot onser salicheydt / in het Oude
 ende Nieuwe Testament niet veruaet en
 zijn / maer dat hare vondē noodich zijn / dat
 die veruloeckt sy / ende niet wreedich des
 men:

Sendbrief tot de

menschelicken gheselschaps / weerdich te niere ghedaen te worden in synen lijue / ende in zijn ziele versoncken te worden in den afgront der Helle / diese niet en houdt in sulcken / oft hoogheren graedt en weerde als het Euāgelium. De swackheyt onses vleesches / heeft voor dese woordē / verschrickt zjnde vanden dreyghementen der ghenen die macht hebben het selue tot afschen te makē : maer van der ander zijden /

Gala. 1. a. 9. hoozen wy / dat de Apostel seyt: Al waert dat een Enghel vanden Hemel af quame / ende ons yet anders dan dat Euangelium verkondichde / die zy ons veruloecht / ende

Apoc. 22. b. 18. afgrüselich. **Wy** hoozen **S. Jan** / die zijn Prophecie met dese woorden sluyt: Want ick betuyghe eenen pghelicken / die daer hoort de woordē der Prophecien in desen Boeck: so vemāt daer toe doet / so sal God toe doen op hem / de plaghen die in desen Boeck geschreuen staen. Kortelicken / wy sien dat ons gheboden wort / het woordt Gods alleenlick te volghen / ende niet dat ons goetdunet: mer verbot van toe te doen of af te doen vanden heylighen gheboden des grooten Gods. **Jesus Christus** seydt ons / dat hy ons te kennen gegeuen heeft / al wat hy van sonē Vader gehooft heeft: ende so hy om de swackheydt der Apostelen haer wat verswegen heeft / dat hy haer

beloest

Dente. 4.
ende 12.

Joan. 15.

beloest heeft (door den heyligen Gheest, Joan. 16.
 dien hy haer soude sendē) dat te opēbaren/
 wy zyn versichert / dat hy haer (derwyle hy
 de Waerheyt selue is) de belofte ghehou-
 den heeft. Waer door dat de verborghent-
 heden veruaet zyn inden Euangelio ende
 gheschriften der Apostelen / ghemaect na
 de voorsejde belofte ende ontfanghinghe
 des heyligen Gheests. Waer door blijkt/
 dat de selue / de passagie des Euangelistes
 misbruyken / die door dit woordt verbor-
 ghen / dat de Apostelen niet en konden Joan. 16. v. 12.
 ghedraghen / verstaen hare Ceremonien
 ende onnutte supersticien / contrarie den
 woorde Gods. Also wy presenteren / ende
 het soude ons licht zyn te bewysen door
 ghetuyghenissen der Schriftueren / ten
 ware dat wy (vermaent zijnde vandē mid-
 del ende kortheyt / diemen in eenen Brief
 behoort te ghebruycken) vreesden uwer
 Maesteyt moeyelick te syne: v ootmoe-
 delick biddēde / inden name des selues die
 v heeft ghestelt en vast behoudet in uwen
 Koninckrycke / dat ghy niet toe en laet / dat
 die daer door ghiericheyt / eerghiericheyt /
 ende ander quade gheneghentheydt / haer
 begeuen hebbe / uwen Nēn / Autoriteyt /
 ende macht te gebruycken / om haren luste
 ghenoech te doene / om haer te versadigen
 ende veruyllen met den bloede van uwen
 onderfa

Sendbrief tot de

ondersaten / bewimpelende ende omhant-
ghende alle goeden huert / des Godesuree-
senthepts ende Godesdienstichepts / onder
de woorden van oproer / afwijkinghe / er-
ghernisse ende andere / met welchen sy v
teghen ons ontsteken. Maer och laeten
Ghenadichste Heere / aenmerckt dat noyt
gheweest en is / ofte de werelt en heeft het
licht ghehaet / ende heeft teghen de waer-
heyt opghestaen : hierentusschen / die dit
woort der waerheyt in synē mōde draecht /
is hy oproerich / om dat de menschen haer
hier teghen opstellen : ter contrarien / men
moct den oproer ende ergernisse toeschrij-
uen / den onuersoenlickē vande Godes
ende der menschē / namelick den Duyuel /
die om zyn sijnck niet te verliesen / welck
bestaet in Afgoderijē / valsche Godesdien-
sten / hoererijē / ende ander ontallicke ge-
breken / die door den Euangelium afghe-
smeden zyn / hem beroert ende verheft ont-
den loop te verhinderen. Mitsgaders de
ondacbaerheyt der werelt die in de plaetse
van met dancseggginghe te ontfanghen
het woort haers Meesters / Herders / ende
haers Godes / stellet haer op tegen het sel-
ue / niet anders voor alle redene voortbren-
ghende / dan de lanckheyt des tijds / dat sy
in hare dwalinghe geleest heeft : willende
wederstaē door prescriptie ofte voorschrij-
vinghe

uinghe des tijds / dien / die de werelt ende
eeuwen ghemaecht heeft / ende voor wel-
ken alle dinck teghenwoordich is. Het be-
hoort v toe / Ghenaedichste Heere / het be-
hoort v toe / kēnisse deser sakhē te hebben /
om v teghen de dwalingen te stellen / hoe
verwortelt dat sy door lanckheyt des tijts
zijn : ende te beschermen de onnooselheyt
vā dien / die tot noch toe in het recht / meer
verdrückt dan verhoort zijn gheweest.

Also / de Heere wil v segenen ende bewa-
ren / de Heere late zijn aensichte ouer
v schijnen / ende beschermē ende
onderhoude v in alle voort-
spoedicheyt. Amen.

Som:

¶ Sommighe plaetsen des Nieuwen
Testaments/ door welke alle Geloouige
vermaent worden belijdenisse haers
gheloofs voor den menschen
te gheuen.

Marth. 10 d. 33. 34.

So wie my belijden sal voor den menschen,
dien sal ick oock belijden voor mynen Vader die
in de Hemelen is. Maer so wie my verloochenen
sal voor den menschen, dien sal ick oock verlooch-
enen voor mynē Vader, die in de Hemelen is.

Mar. 8. d. 38. Luc. 9 c. 26 ende 12. a 8.

Wie hem mijns, oft mijnder woorde schaemt
onder desen ouerspelighen ende sondighen ghez-
flachte, diens sal hem oock des Menschen Sone
schamē, wannec hy komen sal inder heerlicheyt
zijns Vaders, met synen heylighen Engheleu.

1. Pet. 3. b. 15.

Zijt altijd bereydt ter verantwoordinghe,
eenen pegeticken, die van u reenschap begeert,
vander hope, die in u is.

Rom. 10. b. 10.

Wetter herten geloofmen ter gerechticheyt:
maer meten monde belijdenmen ter salicheyt.

2. Timoth. 2 b. 12.

Verlaken wy Iesum Christus, so sal hy ons
oock verlaken.

Vvarachtighe Chri-

stelicke Bekentemisse, oft Belij-
denisse des Gheloofs

Inhoudende de eeuwighen salicheyt
der zielen.

Het Eerste Artijckel.

V gheloouen alle van herten, ende
belijden met den monde, dat daer is
een eenich ende eennoudich Geest-
lick wesen, welck wy noemē, God,
eeuwich, onbegrijpelic, onstienlick,
onueranderlick, oneyndelick: welck is gheheel
wijs, rechtueerdich, ende goet.

2. Cor. 3 b 17
Joan. 4. r. 24
Esal. 40, ende
44.

Het ij. Artijckel.

Wy bekennen dat hy sulcks is, ende dat door
twee middelen. Het eerste, door de werelt, die hy
geschapen heeft, onderhoudet, ende regeert: wel-
ke werelt is door onsen ooghen als een schoon
Bocck, in welcken alle Creatueren, kleyne ende
grooten, dienen, als letteren, om ons de onstienliche
dinghen Gods te doen aenmercken: te weten, zijn
eeuwighe kracht, ende Godheyt, gheijck de Apo-
stel S. Paulus seyt, Rom. 1 c. 20. Welcke dingen
alle ghenoechsaem zijn, om de menschen te ouer-
winnen, ende haer ontschuldich te maken. Ten
tweedden, geeft hy hem ons te kennē, noch opens-
baerlicker ende klaerlicker, door zijn heyligh en-
de Godlick woordt, in welck hy hem den men-
schen so klaerlick te kennen gheeft, alst in desen
leuen ende tot haerder salicheyt van noode is.

Psalm. 19. a. 2
Ephes. 4. a 6
1. Tim. 2 a 5
Deut. 6 a 4
Galac. 2 b 10
1. Cor. 8 a 4. 6

1. Corinth. 12
Psalm. 19 a 2
1. Corinth. 1.

Bekentnisse Het iij. Artijckel.

2 Petr. 1 c 21
Psal. 102. a. 9

Exod. 17 b 14
Exod. 34. c. 27

Deut. 5 c 22
Exod. 31 b 16

Wy belijden, dat dit woordt Gods niet en is ge-
sonden geweest, noch voortghebacht dooz men-
scheiticken wille: maer de heytighe Mannen, dooz
den Gheest Gods gedreuen, hebben gesproken,
geijck S. Peter seyt: daerna dooz de sonderlike
sorge, die God ouer ons ende onse salicheyt heeft,
heeft hy synen Dienaren den Pzopheten en Apo-
stelen gheboden, zyn geopenbaerde woordt by ge-
schifte te stellen. Ja ende hy heeft selue met synē
vingher de twee Tafelen der Wet gheschreuen.
Hierom noemen wy sulcke gheschryften, Heylighe
ende Godlike Schryften.

Het iij. Artijckel.

Wy beuaten de Heilige Schryftuere in twee
Boecken, des Ouden en Nieuwen Testaments,
welck zyn de Canonische Boecken, daer niet te-
gen te seggen en valt. Der welcker ghetal dit is:
De vijf Boecken Moses, het Boeck Josue, der
Richteren, Ruth, de vier Boecken der Koningē,
de twee Boecken der Konijcken, geheeten Pa-
ralippomenon, het eerste Esdre, Nehemie, Esther,
Job, de Psalmen Davids, de dyp Boecken Sa-
lomonis, nameiticken, de Prouerbia, Ecclesiastes,
ende Cantica: de vier groote Pzopheten, Esaias,
Jeremias, Ezechiel, en Daniel: daerna de twaelf
kleyne Pzopheten. Het Nieuwe Testament: de
vier Euangelisten, S. Mattheus, S. Marcus,
S. Lucas, S. Joannes, de wercken der Aposte-
len, de beertichen Nieuwen S. Pauli: ende de se-
uen Nieuue van den andere Apostelen: de Open-
baringhe van S. Jan den Apostel.

Het v. Artijckel.

Wy ontfangē alle dese Boecken alleenlick booz
Heyligh ende Canonisch, om ons gelooue daer na
te reguleren ende te beuesten: en geloouen sonder
scenich

eenich twiuelen, al het gheue dat in de selue ver-
naet is. Niet so seere, om datse de Kercke ont-
fangt, en booz sulchs houdt: maer aldermeest, om
dat ons de heylighe Gheest in onse herten ghe-
tuyght, dat sy van God zijn: ende oock, om dat sy
booz haer seluen booz sulchs bewelen wordē, als
sy yet segghen, ende dat het also gheschiedt.

Het vi. Artijckel.

Wy scheidē dese heylige Boeckē bande Apo-
cryphe en andere Kerckeliche Boecken, de wel-
ke de Kercke wel mach lesen, en leeringe daer wt
nemen, in de dinghen daer sy ootereen komen met
de Canonische Boeckē: maer sy en mach daer wt
geen ghetuygenisse boozbringen, om yet vander
Wet ofre Christelike Religie te beuestighen.

Het viij. Artijckel.

Wy geloouen, dat dese heylige Schriftuere in 2. Tm. 3 b 17
haer volkomelick veruaet den Godlicken wille, 1 Pe. 1 b 11. 12
en al het gene, dat de mensche moet ter salicheydt
geloouē, volkomelick daer in geleert wordt. De Dion. 30 a 6
gantsche maniere des Godsdiensts, die God van Apoc. 22 b 18
ons eyschet, is daer op het langste in beschreuen. 1. Tm. 1 b 3
Waer dooz de menschen, al waren sy Apostelen, Gal. 1 a 8. b 18
anderfins niet leeren en meughen, van ghelijck 1 Cor. 15 a 2
ons alreede dooz de heylighe Schriften gheleert Act. 26. c. 22
is: al waert oock, dat ware een Engel wt den He Rom. 15 a 4
mel, als Paulus seyt. Want na dat verboden is, Act. 18 c. 28. 29
yet toe te doen, oft af te doen aen den Woorde 1 Pet. 4. c
Gods, dat bewijst ghenoech, dat de leeringe seer Luc. 18 b 13
volkomen is. Een peghelick moet hem dan wel 2. Tim. 3 c 24
wachtē, daer yet toe te doen, of af te doen: daerme 1. Tim. 1 b 13
de dat hy de menschelike wijsheyt met de God- Coloss 2 a 8
like wijsheyt vermenghelen mochte. Oock en Act 4 b 19
moetmen de schriften der mensche, hoe heylig sy Joann. 3 b 17
gheweest zijn, de Godlike Schiften niet tegen 2 Pet. 2 b 10
stellen: noch de ghewoonte teghen de waerheyt: Joan. 15 b 15
Joan. 4 a 9
Act. 20. c. 27
2 Joan 1
Joan. 4 c 25
Want Deut. 12 d 32

Bekentnisse

Matth. 15 a 3
 en de 17 a 5
 Marc. 7 a 7
 Esai. 1 b 12
 Act. 1. c. 21
 Rom. 7. 4
 Esai. 8 c 20
 2 Tim. 4 a 7
 1. Cor. 1 b 13
 ende 2 a 4.
 ende 3 b 11.
 1. Pet. 5 b 12
 2 Thes. 2 a 2
 Psal. 12 a 7. en
 19 a 8. b. 12
 Deut. 4 a 6.
 ende 6 a 9

Want de waerheyt is bouen al: noch het groot ge-
 tal, noch de oudtheyt, noch de achtervolginge der
 tijden, noch de personen, noch de Concilien, noch
 de Decreten ende Besluyten. Want alle mensche
 zijn leugenaers, ende haer wijsheyt en kan God
 niet onderwoypen worden. Sy zijn ijdeler dan de
 ijdelheyt selue. Daerom verwerpen wy al, dat
 met desen onwedersprekelicken Regel niet ouer-
 een en koemt, ghelijck wy ghelcert worden door
 de Apostelen te doene, seggende: Weyproeft de ge-
 sften, oft sy van God zijn: hy bewijst, dat dese door
 syne schriften kennen sal. Item, so yemandt tot v
 kocint, ende en blyngt dese leeringhe niet mede,
 dien suldy in v huys niet ontfanghen.

Het viij. Artijckel.

1. Cor. 1 c 24.
 Joan. 1 b 14
 1. Joan. 1 a 1
 Apoc. 19 b 13
 Prou. 8 c 22
 Coloss. 1 b 15
 Matth. 28 b 19
 en 3 b 16. 17
 Joan. 1. b. 14
 Mich. 5. a. 2

Volghende dese waerheyt en woorden Gods,
 ghelooten wy eenen eenighen God, welck is ee-
 nich in wesen ende substancie, maer dry in Per-
 soonen, de Vader, de Sone, en de heylige Geest.
 De Vader, is oorsake, oorspronck, ende beginsel
 van allen dinghen, so wel sienlicke als on sienlic-
 ke. De Sone is ghenaeemt, het Woordt, de Wijs-
 heyt, en Beeldt des Vaders. De heylige Gheest,
 is de ewighe wesentlicke kracht ende meugent-
 heyt. Ende hier en tusschen en maect sulck een
 onderscheydt niet, dat de eenicheydt Gods in dry
 Goden gedeyt zy, na dat de Schrift ons leert, de
 Vader, de Sone, de heylige Geest, te hebben een
 yeghelick syne onderscheyden, substancie, oft be-
 standicheydt, ende zijn eyghentheydt alleen: Also
 nochtans, dat dese dry, maer een eenich God zijn.
 Het is openbaer, dat de Vader niet en is de So-
 ne, en dat de Sone niet en is de Vader: Inlghe-
 lijcks dat de h. Gheest niet en is de Vader, noch
 de Sone. Dese personen also onderscheyden, en
 zijn niet verscheydelick ghedeyt, noch oock ver-
 mischt

mischt of vermenget. De Vader en heeft gheen vleesch aengenomen, noch oock de heylige Geest, maer alleenlick de Sone. De Vader heeft noyt gheweest sonder synen Sone, noch sonder synen heyligen Gheest. Sy zijn alle dzy van ghelijcker ewicheydt en wesen: daer en is noch eerste, noch laetste. Wāt sy zijn alle dzy geelyck in waerheyt, macht, goedtheyt, ende in barmherticheyt.

Het ix. Artijckel.

De ghetuyghenissen der heyligher Schriftueren, die ons leeren te geloouen dese heylige Dzyguldicheyde, zijn beschreuen in vele plaetsen des Ouden Testaments, als God in den Boeck Genesis seyt: Laet ons den Menschē maken na onsen Beelde en gheleychenisse, &c. God schiep dan den mensche na synen Beelde: hy schiep hem, segge ick, na den Beelde Gods. Siet Adam is gemaect als een van ons. Het blijet daer door, datter pluraliteyt of veelheyt van persoonē in de Godheyt is, als hy seyt: Laet ons den mēsche makē na onsen Beelde: en daerna bewijst hy ooc de eenicheyt, als hy seyt: God schiep, &c. 't is waer dat hy daer niet en seyt, hoe veel Personen datter zijn: maer dat ons in den Oude Testamente duyfter is, is ons seer klaer int Nieuwe. Als onse Heere gedoopt wert in de Jordane: de stemme des Vaders wert gehoozt, seggende, Dat is mijn Sone: de Sone wert in den water gesien, ende de heylighe Gheest verschijnt in de ghedaente van eener Duyue: en zijnder daer niet dzy. Item, doopt alle volcken, in den Name des Vaders, des Soons, en des heyligen Gheests. In den Euangelie by S. Lucas, spreekt de Engel Gabriel tot Maria de Moeder ons Heeren: De heylighe Gheest sal ouer v komen, en de kracht des Allerhoochste sal v omschaduwē: en hierom het Heylich dat van

Genes. 1. 27.

Elohim.

Matt. 3 v 16

Matt. 28 v 19

Luc. 1. d. 35

Act. 2 v 32

Bekentnisse

2. Cor. 13. v. 13.

1. Joan. 5. a. 7.

Act. 2. d. 32. 33.

1. Pet. 1. a. 2.

1. Joan. 4. v. 13

14. Gal. 4. a. 6

eph. 7. v. 14. 16

Tit. 3. a. 4. 5. 6

1. Tim. 1. c. 20. 21.

Roma. 6. a. 9.

Act. 10. d. 38.

en 8 c. 29. d. 37

Joan. 14. v. 16.

ende 15. d. 37.

ende 16 c. 26.

1. Joan. 2. v. 27.

Is ghebozen sal worden, sal Gods Sone genaemt worden. Wy sien dat hier de Vader genoemt wert, de Overhoofste, daer na de Sone Gods die vader Maget gebozen wert, en de h. Gheest die de Maghet omschaduwt: Item, de ghenade onses Heeren Jesu Christi, en de liefde Gods, ende de gemeynschap des h. Geests zy met v. Ende hier siet men der klaerlichen dzy gheuoemt. Dzy zijn daer, die tuygenisse geuen in den Hemel, de Vader, het Woordt, ende de h. Gheest, ende dese dzy zijn een. In alle dese plaetsen worden wy volcomelich geleert van dzy Persoonē, in eenen eentghen Godlichen wesen. Ende hoewel dat dese leeringe het menschelich verstant te bouen gaet, nochtans geloouen wyse nu wor het woort, bewachtende derseluer vrucht en geniet inden Hemel. Souē dien, yegelich Persoon van der Gods heyd: bewijst zijn werck ende ampt aen ons, de Vader wort gheuoemt onse Schepper, de Sone is onse Salichmaker ende Verlosser, door zijn bloet, de h. Gheest, onse Heylighmaker, door zijn wooninge in onse herten. Dese leeringe van der heyliger Dzyuuldicheyt heeft alichts inder water Kercken beueert en onderhouden gheueest, van den Apostelen tijt af tot nu toe, tegē de Joden, Mahometisten, ende tegen sommige valsche Christenen ende Ketteren, als Marcion, Manicheus, Praxea, ende Sabellius, Samosatenus, Arius en ander diergelijcke, de welke niet rechte van de heylige Vaders verwozen ende verdoemt gheueest zijn. Wy ontfangen gewillichlick in dese materie de dzy Symbois, namelijk, der Apostelen, dat van Nicæa, en van Athanasius, en insgelijcx het ghene, dat daer van door de heylighe Concilien bestoren gheueest is.

Het x. Artijckel.

Wp

Wy ghelouen, dat Iesus Christus na syner Godlicker natuere, is de eenige Sone Gods, vā hem van eewicheyt ghebozen, niet gemacct noch geschapen, (want also waer hy een creatuere en schepsel:) hy is een in wesen met de Vader, mede eewich, het eygē beelt der substācie des Vaders, ende de glantz zynder heerlijkheyt, hem in al ende ouer al ghelijck: hy en is niet alleenlick de Sone Gods na den tyt zynder gheboorten, maer hy is van eewicheyt de Sone Gods, ghelijck ons dese ghetuygenissen leeren: Moyles seyt, dat God de werelt geschapen heeft. S. Ioannes seyt, dat alle dingē dooz het Woort, welck hy God noemt, geschapen zyn, en dat S. Ioannes het woort noet, noemt S. Paulus Sone, leggende, dat God de werelt of een wē dooz synē Sone gemacct heeft. Daerrenouē seyt S. Paulus, dat God alle dingē dooz Iesum Christum heeft geschapen. Hy en konde alle dingē dooz synē Sone niet schepē, of hy moest vā doen alreede zyn. En dacrom seyt de Propheet Micheas, Synen wtganck is van aenbeginne en eewicheyt. Hy is deerste ghebozen dooz alle creatueren. Hy is sonder beghin der dagen, sonder eynde des leuens. In den tweedē Psalm: Ghy zijt mijn Sone, ick hebbe dy heden gebozen: Rust den Sone, &c. Hy is de ware ewighe God, de Almachtighe, dien wy aenbidē ende aenroepen alle de daghen ons leuens.

Het xi. Artijckel.

Wy gelouen en belijden oock, dat de heylige Gheest van eewicheydt vanden Vader ende den Sone voortkoemt, ende en is noch gemacct noch geschapen, noch oock gebozen: maer is alleenlick van beyde wtgaēde, die daer is de derde Persoon der Dryualdicheyt, van eenes seluigen wesens, Walesteyt ende heerlijkheyt met den Vader ende

Joan. 1. b. 18.
Joan. 1 e 49.
Joan. 1 b. 14.
Coloss. 1 b. 15.
Hebr. 1. a. 3.
Marth. 3. b 17.
ende 17 a 5.
Joan. 8 c 14.
Joan. 10 d 30.
Act. 8. d. 14.
Esa. 7. b 14.
Roma. 4 a 5.
1. Thess. 3. b. 11
Philip. 2 b 11.
2. Cor. 5 b 19.
Act. 20.
Eph. 2 a 4.
Roma. 14.
Tit. 2.
1. Corin. 8. a. 6.
Heb. 1. a. 1.
ende 3 a 4.
Joan. 1 a 3.
1. Joan. 5.
Joan. 20.
ende 14.
ende 7.
Apocal. 1. 2. 3.
4. 5. 6.
Joan. 8 f 58.
Joan. 17. a. 5.
1 Cor. 10 a 9.
Gala. 4 a 4.
Miche. 5 a 2.
Coloss. 1 b 15.
Psa. 2 a 7 b 12
Hebr. 13 a 8.
Gene. 1 a 1.
Heb. 1 a 3.
Hebr. 11 a 3.
Joan. 1 a 3.
Psal. 33. a 6 &c.

Bekentenisse

Joan. 14. v. 16. den **Hone**, ende is een ware ende eewich **God**,
 1. 26. als ons de heylighe **Schrift** leert.

Het xij. Artijckel:

Esa. 40. v. 26. **Wy** gheloouen, dat dese eenighe **God**, na zijn
Dan. 14. v. 4. **Welgheualien**, gheschapen heeft, den **Hemel**, de
Matt. 26. v. 19. **Werde**, ende alle **Creatueren**, van niet, door zijn
1. Joah. 5. **Woot** (dat is, door synen **Hone**,) en geeft elke
Act. 5. v. 7. **Creatuere** haer wesen, ghesalte en figure, ende
1. Cor. 3. v. 16. een **peghelick** vooz hemselfen **verleheyden** offi-
 ende **6. v. 11.** **rien** ende **ampten**, hare **Schepper** te dienen: oock
Roma. 8. v. 9. so **onderhoudt** en **regeert** hysse na syner **eewighe**
Coloff. 1. v. 16 **boozkenicheyt**, en door zijn **oneyndelike** **kracht**,
1. Timo. 4. v. 3. om den **mensche** te dienen, op dat de **mensche** sy-
Hebr. 3. v. 4. **nen** **God** diene. **Hy** heeft oock de **Enghele**n **goes**
Apoca. 4. v. 11. **gheschapen**, op dat sy syne **Dienstdoden** waren,
 ende **11. v. 16.** ende oock **diende** syne **wtuerkozene**: van **welcke**
Hebr. 1. v. 14. **Enghele**n **sommighe** **wt gheualien** zijn van der
Psal. 103. v. 21. **hoocheyt** daerse **God** in **gheschapen** hadde, in de
 ende **34. v. 8.** **eewighe** **verdoemenisse**. Ende de **andere** zijn door
 de **genade** **Gods** in haren **ersten** **stant** **volherde**
 ende **ghebleuen**. De **laeste**, die **wy** **Duyuelen**
 noemen, ende **boose** **gheesten**, zijn also **verdouen**,
Joan. 8. v. 44. dat sy zijn **gheworden** **byanden** **Gods**, ende alles
2. Pet. 2. v. 1. **goets**, **loerende** ende **staende** na haren **gantschen**
Luc. 8. v. 31. **vermoghen**, na der **Kercken**, om die **selue** **gant-**
schelick te **verderuen**, ende te **vernieten** door hare
listicheyt ende **bedroch**, **Ja** oock so **verre**, dat sy
 hen van een **peghelick** **aenbidden** doen, ende **be-**
louen **grote** **dinghen** den **menschen**: ende dat en
 is **gheen** **wonder**, **ghemercke** **hy** door **Christum**
Matth. 4. heeft **dozen** **komē**, om hem van den **selue** te doen
act. 25. v. 52. **aenbidden**: ende **daerom** zijn sy door haer **eyghen**
act. 23. v. 8. **boosheyt** **verozdeckt** ter **eewighe** **verdoemenisse**,
 ende **verwachten** haer **straffe** en **pijne**. Ende hier
 ouer **verwerpen** en **verbannen** **wy** de **dwalinge**
 der **Sadduceen**, **welcke** **loochenē** **datter** **Geeften**
 ende **Enghele**n zijn: ende oock de **dwalinge** der
Pharis

Manicheen, die daer seggē, dat de Dupuelen wt haerleue haren oorspronck hebben, en zyn quet van haerder eyghen natuere, ende en zyn niet tot eenigher tijt verdozen gheworden.

Het xij. Artickel.

Wy ghelouen, dat dese goede God, na dat hy alle dingen gheschapen hadde, dieselue niet overghegeuen en heeft den geualie oft fortunē: maer onderhondtse en regeertse in sulcker wijzen, na synen heyligen wille, datter niet en geschiedt in deser werelt, sonder zynder verordeninghe: hoe wel nochtans dat God niet en is oorsake oec schalchebber des quaets, datter gheschiedt: want zyn macht ende goetheydt is so groot ende onbegreepelich, so dat hy ordingert, woert seer wel en rechtueerdichlickē, dat de Dupuel en de mensche onrechtueerdichlick swertkē: ende aengaende het ghene dat hy wert bouen den begripe des menschelicken verstants, en wille wy niet curieuselick ondersoerken, meer dan ons begriyp en vermact; maer in alle ootmoedicheyt ende eerswerdicheyt aenbidde wy de rechtueerdige oordeelen Gods, die ons verbergen zyn, ende stellen ons te breden, dat wy mogen zyn Leeriongere Christus, om alleenlick te leeren het ghene dat hy ons dooz zyn woort aenwoest, en en willen dese palen niet ouertreden, Dese leeringhe gheeft ons eenen ontsprekelickē troost, als wy geleert woordē dooz de seue, dat ons niet en mach aenkomē by geualie, dan dooz de beschickinge onses goeds hemelischen vaders, die ouer ons wakert met vaderlike sorghe, en houdt alle Creatueren onder hem, also dat oock cick hayken onses hoofdes gheteit is. Een vogelkē en mach op der Aerden niet vallen sonder den wille ons Vaders: hier op verlaten wy ons, ende wotē, dat hy den Dupuel ende alle onse byanden ghebezpelt houdt, de welcke ons

W b

sonder

Joan. 5. b. 17.
 Heb. 1. a. 3.
 Drouer. 16. a.
 Ephe. 1. b. 11.
 Jac. 4. b. 13. 15.
 Job 1. c. 21.
 2. Re. 22. c. 20.
 Act. 4. c. 28.
 Act. 2. c. 27.
 1. Sam. 2. c. 21
 Psalm. 115. a. 7
 Esai. 45. a. 7.
 Amos 3. a. 6.
 Deuter. 10. a. 6
 Drouer. 21. a. 1
 Psal. 105. c. 25.
 Esa. 10. a. 9.
 2. Theff. 2. b. 11
 Ezech. 14. a. 9.
 Roma. 1. c. 28.
 1. Reg. 11. c. 23.

Mat. 10. c. 29.
 Gene. 4. 5. a. 8.
 ende 50. c. 20.
 2. Sa. 16. b. 10.
 Math. 8. b. 31.
 1. Joan. 2. b. 16
 Psalm. 5. a. 6.
 1. Joan. 3. a. 8.
 Gene. 1. c. 26.

Bekentnisse

sonder syne toelatinge en goede wille niet en mogen beschadigē. Hier ouer verwoypt wy de verdoemelicke opinte en meyninghe der Epicureen, die seggen dat hem God niet meer verwers mede en moeyt, en laet alle dingē by geualle geschiedē.

Het xiiij. Artijckel.

Wy geloouen dat God den mensche geschapen heeft vander Verden, en heeft hem gemaect ende gefozmeert na synen beelde en gelijckenisse, goet, rechtuerdich, heyligh, en gantsch in alle dingen volmaecht, die daer konde door synen wille in al, en ouer al metten wille Gods verwilligen ende ouereycomen. God heeft hem dan geschapen en gemaect van twee dingē, van lijf ende ziele: het lijf is vander Verden gemaect, en den geest ende leuen, heeft hem God ingeblesen, also datmen in den mensche sulckē excellencie en wtneemenheyt liet, dat het menschelick verstant te kleyn is, om dat wt te spreken. Hy is sulcx geweest seyt Dauid, dat hem niet meer en gebreck dan God te synen: hy is niet eeren ende heerlicheyt gekroont geweest. Maer wanneer de mensche in eeren was, en heeft hy daer niet van gewetē, en en heeft zyn hoocheyt niet verstaen, maer is den Alee gelijck geworden, en heeft de ooye den woorde des Duyuels geboden: Het gebot des leuens dat hy ontfanghen hadde, heeft hy ouertreden, en heeft hem van God die zyn ware leuē was, door syne sonden afgesnede, en heeft zyn natuere gantscheitckē verdozen: en heeft het lijf en den Gheest schuldich gemaect des lijneitckē en geestelckē doots, en is geworden, boos, erch, verblint van verstante, verdozen in alle syne wegen, en heeft verlozen alle synz hooge gauen die hy van God ontfangē hadde, en hem en is niet meer ghebleuen dan een kleyn ouerblijf deser gauen, welcke genoegsaem is, om den mensche niet te moghen ontschuldigē:

maer

1. Pet. 2 8 9.

Eccle. 12 a 7.

Psalm. 8 a 5.

Psalm. 49 c 21.

Esaiē. 54. a. 2.

Gen. 3 b 17. 19

Eccle. 7 d 30.

Roma. 5. b. 12.

Joan. 8 a 7.

Ephē. 4 c 24.

Roma. 12 a 2.

Roma. 3 b 10.

ende 8 a 6.

Act. 14. b. 17.

Ro. 1 c 20. 21.

Act. 17 c 27.

Ephē. 4 b 18.

Ephē. 5 a 8.

maer niet om ons goet te doen vanden, aengesien dat al in ons in duysternisse verandert is, gelijk de Schrift ons leert: Het licht schijnt in duysternissen, ende de duysternissen en hebben niet aenghemomen. Daer noemt S. Jan de menschen Duysternissen. In den Psalm wordt gheleydt: Wy d. Heere, is de fonteyne des Leuens, ende in uwen lichte sien wy klaer. Het blijkt, hoedanich dat de vryje wille den menschen zy, die daer is een knecht der sonden: wt dien dat de mensche niet ontfangen en mach, dan dat hem van den Heer niet ghegheuen word. Christus seyd: Niemand en kan tot my komen, ten zy dat hem mijn Vader trecke, die my ghesonden heeft. Sinte Paulus seyd, dat de natuerlike mensche alsulck is, als hem Adam in synen val booztgebracht heeft. Hy seyt oock, dat wy van ons seluen niet bequaem en sijn, yet te dencken als van ons seluen, maer onse bequaemheydt is van Gode. Dencken is veel min van doen. Ende daerom met rechte seyt de Apostel: God werckt in v het willen ende het volbrueghen. Sonder my, seyd Christus, en vermenichdy niet te doen. Ende Christus seyt noech: Die sonde doet, is der sondē knecht: waer is dan synen vryen wille?

Het xv. Artijckel.

Wy geloouē, dat dooz Adāg ongehoorsaehēyde de Erffonde ouer het menschelike geslachte gekomen is, dweick is een verderuinghe der gantscher natiere, en een erflick gebreck, met welcke oock de kinderhens inden buych haers moeders besmet sijn, ende bringt in den mensche boozt alle soorte vā sondē, als de wortel daer toe dienende, Ja alle dit groot gebreck is so schendtiick en boos, dat het genoechsaē is, om het menschelike geslachte te verdoemē; en wert ooc dooz de doop niet

203
204
205
206
207
208
209
210
211
212
213
214
215
216
217
218
219
220
221
222
223
224
225
226
227
228
229
230
231
232
233
234
235
236
237
238
239
240
241
242
243
244
245
246
247
248
249
250
251
252
253
254
255
256
257
258
259
260
261
262
263
264
265
266
267
268
269
270
271
272
273
274
275
276
277
278
279
280
281
282
283
284
285
286
287
288
289
290
291
292
293
294
295
296
297
298
299
300
301
302
303
304
305
306
307
308
309
310
311
312
313
314
315
316
317
318
319
320
321
322
323
324
325
326
327
328
329
330
331
332
333
334
335
336
337
338
339
340
341
342
343
344
345
346
347
348
349
350
351
352
353
354
355
356
357
358
359
360
361
362
363
364
365
366
367
368
369
370
371
372
373
374
375
376
377
378
379
380
381
382
383
384
385
386
387
388
389
390
391
392
393
394
395
396
397
398
399
400

Bekentemisse

Ephe. 2 a 6 niet wech ghenomen, al ist nochtans dat het den
 Rom. 5 b 14 kinderen Gods door syne genade ende barmher-
 ende 7 b 18. 19 ticheyt, ter verdoemenisse niet gerekent en swozt,
 ende het gevoelen deser verdoemenheyt, doet me-
 machmaet de geloouige versuchten, en begheeren
 han haren ligue ontslaghen te worden. Hier ouer
 herwoyden wy de dswalinghe der Delagianer,
 die daer segghen, dat dese sonde anders niet dan
 een nadoen ende nauolghinghe zy.

Het xviij. Artickel.

Rom. 9 b 16 **W**y gheloouen, dat, nademaet de gantsche Af-
 Rom. 3 b 12 hoemste Adams, in verderf ende verdoemenisse,
 Deut. 32 a 8 door des eersten menschen schult also gewalle is,
 1 Sa. 12 c 22 dat God hem also beswelen heeft, als hy is: name-
 Psalm. 65 a 5 lick, barmhertich, ende rechtueerdich. Barmher-
 Malach. 1 a 2 tich, dat hy verloft ende behoedt van desen ber-
 2. Tim. 1 a 9 derue, de ghene die hy in synen eewigen ende on-
 Rom. 8 c 29 ueranderlicken raedt, door zijn iouter goedicheyt
 Tit. 3 a 4. 5. in Iesum Christum onsen Heere wtuerken en-
 Ephe. 1 a 4. 5. de verhozen heeft, sonder eenich aensien van hare
 Rom. 11 a 5. goede wercken: ende midts dien dat hy de andere
 Act. 2 k. 47. laet in haer verderf ende val daer sy in gheuallen
 ende 13 c 48. zijn, hier mede bewijst hy hem een medelijdende
 2. Tim. 2. c. 20 ende barmhertich God, aen de ghene die hy salich
 Rom. 9 b 11 maect, den welckē hy niet schuldich en was: ge-
 1. Pet. 1. a. 2. lijck hy hem oock verklaert een rechtueerdich
 Rom. 9 c 21 Richter, met bewijsinghe syner rechtueerdigher
 Joan. 6 c 27 strengheyt ouer de andere. En hierentusschen
 c. 44 en doet hy haer geen ongelijck: want dat hy soms
 Joan. 17 a 9 mitghe salich maect, en geschiedt niet, om dat sy
 Joan. 15 b 16 beter dan de andere zijn, aenghesien dat sy alle in
 Ro. 11 d 34. 35 een seker verderf geuallen zijn, tot datse God af-
 Joan. 18 c 20 schepdet ende verlostet, door zijn eewich ende on-
 Joan. 15 b 19 ueranderlick hooznemē, dat in Iesum Christum
 Tit. 1 a 1. ghegrondet staet, eer de Werelt geschapen was.
 Ephe. 1 a 3. Na sulck een verstant dan, so en kan niemant
 Joan. 10 c 29. Ma sulck een verstant dan, so en kan niemant
 Mat. 25 c 24. van
 Mat. 20 c 13.

Van hem seluen tot deser heerlickheyt komē, aenghesien wy van ons seluen niet bequaem en zijn eenich goet te dencken, ten zy dat God door zijn ghenade ende louter goetheydt ons voorzkoemt, so is onse natuere verdozen.

Het xvij. Artijckel.

Wy ghelooouen, dat onse goede God door zijn wonderlike wijsheyt ende goedicheyt, na dat hy sach, dat hem de mensche also inden doot, so wel iijuelick als gheestelick gheworpen hadde, ende hem gantsch onsalich gemaeckt, heeft hy hem beghuen, dien seluen te soecken, doen hy al beuende van hem bloed, ende vertroostede hem, met thelouen zijns Hoons, dien hy hem gheuen wilde, van der vrouwen geworden, om het hoofd des Serpents te bertredē, ende hem salich te maken.

Gen. 3. b. 15.
Gen. 22. b. 18
Esai. 7. b. 14.
Joan. 7. c. 42
2. Tim. 2. a. 8
Heb. 7. b. 14.
Joan. 11. b. 14.
Geneffs 3.
Galat. 4. a. 4

Het xviii. Artijckel.

Wy belijde dan, dat God de belofte, die hy den ouden Aders gedaen heeft, door den mondt van synen Propheeten, veruult heeft, midts dien dat hy ghelonden heeft in de Werelt, synen eygenen, eenighen, ende ewigen Sone, ter tijdt van hem berozdent: welcke aenghenomen heeft de gestalte eens knechts, wert getijck als andere menschen, &c. Heeft doozwaer aengenomen een ware menschelike natuere, met alle hare swackheden, wtgenomen de sonde: ende is ontfangen inden iue der gelucksaliger Maget Marie, door de kracht des heyligen Gheests, sonder toedoen des mans. En en heeft niet allecnlick aengenomen de menschelike natuere, maer oock eenen waren menschelicken gheest, op dat hy ware een warachtich mensche: want na dat de gheest so wel als het lijf verlozen was, so wakt van noode, dat hysse beyde een nam, om die te gelijck salich te maken. Ende wy belijden tegen de Ketterije der Wederdooperen,

Phl. 2. a. 7.
1. Tim. b. 16.
Luc. 1. f. 55.
Gen. 26. a. 4
1. Sa. 7. b. 12
Psal. 132. b. 11.
Act 13. c. 23.
1. Tim. 2. a. 5
1. Cor. 12. a. 3
Deut. 29. a. 2
Psal 119. d. 34
Rom. 7. b. 19

Bekentnisse

ten, die daer loochenenē Christum het mensches
lick vleesch aengenomen te hebben, dat Christus
deelachtich gewordē is des leuē vleeschs der kin
derē. Hy is de brucht der lendē Daniels na den
vleesche, geworden handen zādē Daniels, na den
vleesche: hy is de brucht des lijfs der maget Ma
ria, hy is bā eener vrouwe, hy is een spruyte Da
uids, hy is bā Juda wtgesprote, hy is afgekome
vandē Abderē na den vleesche, hy is vanden zādē
Abrahams, hy is in alies synen broeders gheijck
geworden, wtgenomē de sonde, hy is gegenerēert
van Maria: also dat hy door desen middel gewoz
den is onse Emmanuel (dat is, God met ons.)

Het xix. Artijckel.

Wy ghelooouen, dat de Verloou des Hoons,
door dese ontfaenisse onafscheydelicken beree
nicht ende te samen gheuoecht geweest is metter
mēschelicker nature, also datter niet en zyn twee
Sonen Gods, noch twee Personen: maer twee
naturen in eenen Verloou bereenicht, daer een
pegelicke nature haer onderscheydelicke eygen
schap behoudet: De Godlicke nature is altydt
ghebleuen ongheschapen, sonder beghin der da
ghen, ende eynde des leuens, ende vernult Hemel
ende Berde. De menschelicke nature en heeft
haer eygenschapen niet verloxen: sy is een crea
tuere of schepfel ghebleuen, die daer heeft beghin
der daghen ende eynde des leuens: is geeyndicht,
ende behoudt de eyghenschapen eens waren
lijfs: hoe wel nochtans dat hy door zyn wedcroys
standinghe, den seluen onsterflichheyt ghegeuen
heeft: hy en heeft nochtans de waerheydt syner
warer naturen niet verandert. Dese twee na
turen zyn also te samen bereenicht, ende maken
eenen Verloou, dat sy doock door zyn doot niet
van malkanderē gescheyden geweest en zyn. Het
ghens

Jere. 33 b 12
Heb. 7. b. 14
Rom. 9 a 9
Galat. 2 b 16
Heb. 2 b 16

Mat. 1 b 16

Mat. 28 c 20
Joan. 10 b 17
Ephc. 4 a 8
b 12

Heb. 1 a 3

Mat. 26 b 11

Act. 1 b 11
ende 3 c 21
Luc. 24 d 39
Joan. 20 c 25
Act. 1 a 3

ghene dat hy synen Vader beual, dat was eenen
 waren menschelickē geest, die wt synen lichaem
 schiet: maer hier en tusschen bleef de Godheyt als
 tijt met der menscheyt vereenicht, dat als hy int
 graf lach, de Godheyt en liet niet in hem verbor-
 gen te syne, gelijck sy in hē was, als hy een kleyn
 kind was, sonder haer hoor een weynich tijts te
 bewijlen. Siet de oorlake, waerom wy hem be-
 liden, dat hy zy een ware God ende ware mens-
 che: een ware God om te ouerwinnē den doode,
 en ware mensche om voor ons te mogen steruen.

Het xx. Artijckel.

Wy ghelouuen, dat nademael God volkome-
 lick barmhertich, ende oock gātsch rechtuerdich
 is, heeft hy gefondē synen Sone, aen te nemen de
 natuere, in welke de ongehoorlaemheyt geschet
 was, om in de selue te voldoen, ende te straffen de
 sonde, door den alderwreestken doode ende liden
 zijns Soons. God heeft dā zijn rechtuerdicheyt
 bewelen aen synen Sone, die met onse sondē ge-
 laden was: en heeft zijn goetheyt ende barmher-
 ticheyt op ons schuldighe ende der verdoemens-
 se weerdich wtghestort: ende heeft voor ons, door
 een volkomen liefde, synen Sone in den doode
 gegeuē: en heeft hem, om onse rechtuerdicheydt,
 wederom opghewecket, op dat wy door hem, on-
 sterfelickheyt ende het ewich leuen hadden.

Het xxj. Artijckel.

Wy ghelouuen, dat Iesus Christus zy een
 hooghe Priester in ewicheyt, met eenen Eedt,
 na der ordeninge Melchisedech, ende heeft hem-
 seluen ghestelt in onsen name, voor synen Va-
 der, om zijn gramschap te stillen, ende heeft hem-
 seluen met volle voldoeninghe gheoffert, op
 den Altaer des Cruyts, ende wtghestort zijn
 dierbaer bloedt, ter reyninghe onser sonden:
 ghelijck

Psal. 110. 4

Heb. 5 b 10

Rom. 5 a 8. 9

Coloss. 2 b 14

Heb. 2 b 17

ende 9.

Rom. 4 c 25

Joan. 15 b 11

Act. 2 c 24

Joan. 3 b 16

Rom. 8 d 32

1. Tim. 1 b 15

Bekentnisse

- gheijck de spreucken der Propheten veruatent.
- Esaie. 53. a. 5.** Esaias schryft, dat de straffe, waer door wy bre-
de brughen sonden, op den Sone Gods gheleyt
1. Pet. 2. c. 24 is, ende wy door syne wonden gheheelt worden
Heb. 9. b. 14 sonden. Hy wert ter doot geleydt, als een Lam-
Mat. 15. c. 28 meken: hy werdt met den Sondaers gherekent,
Joan. 18. d. 38 ende veroordeelt als een quaetdoeder, door Pon-
Exod. 12. a. 6 cium Pilatum, hoewel hy hem rechtueerdich
booz allen wtsprack: Hy heeft betaelt, dat hy niet
gherooft en hadde: hy heeft gheleden, hy die ghe-
rechtich was, booz de ongherechtighe, Ja in zyn
lijf ende in zyn ziele, also dat hy smaecte te gru-
welicke pijn, die onse sonden toequamē; hy heeft
bloedt ende water ghesweet: hy heeft geroepen:
Psal. 22. b. 16 Mij God, mijn God. Waerom hebby my verta-
Esaie. 53. a. 7 ten: Hy heeft dat al, ee dat ons onse sonden ver-
Dan. 9. c. 26 ghenen worden, geleden: ende daerom, met rechte
Rom. 5. a. 6 segghen wy met S. Paulo, dat wy anders niet
Philip. 2. a. 8 en weten, dan Jesum, ende dien ghecrucyghet.
Heb. 9. b. 12 Wy achten alle dinghen als dyck, om de wtne-
1. Pe. 1. b. 18. 19 mentheyt ter kennisse onses Heeren Jesu Chri-
Joan. 10. a. 9 sti. Wy vinden alle troost in syne wonden, ende
en hebben niet noodich, te soecken of te vinden
eenighe andere middelē, om ons niet God te ver-
soenen, dan dit alleen ende eenich Offer, eens ge-
schiedt, dat de gheloonighe in ewicheydt volko-
men maect. Dit is oock de oorsake, waerō hy van
den Enghel Gods, Jesus ghenoeemt wordt (dat
is, Salichmaker) om dat hy zyn volck van hare
sonden moeste salich maken.

Het xxij. Artijckel.

- Psal. 51. a. 8** Wy gheloonen, dat door de ware kennisse de-
Eph. 1. b. 17. 18 ser hoogher verborghentheyt, de heylige Gheest
1. Thess. 1. a. 6 in onser herten, ontsteect een ware gheloonē, dat
1. Cor. 2. b. 12 Christusum daet, met alle syne verdiensten, ende
Galat. 2. c. 21 maecte zyn, ende en soect buytē hem niet met
Jerem. 23. b. 6 allen
1. Cor. 1. c. 20

allen meer. Want alles dat tot onser salicheyt bā nooden is, moet doch noodichicken in Iesum Christus niet zyn, ofte so het daer al in hem is, dat de ghene, die Iesum Christus door het ghe-loonne heeft, alles heeft, ende en heeft gheen ghe-bzeck meer. Te segghen, dat Christus niet ghe-noechsaem en is, maer dat hem yet anders meer gebzeckt, dat is een groote gruwelicke iasterin-ghe teghen God. Want daer soude wt volghen, dat Christus maer eenen haluen Salichmaker en ware, en daeromme, met rechter oorlake seg-ghe wy na S. Paulus, Dat wy gherechtueer-dighet worden door het gelooue alleen, ofte door het gelooue, sonder de wercken. Wy en verstaen niet eyghentlick te spraken, dat het door het ghe-looue is, (dat is, om des gheloofs wille,) dat wy gherechtueerdicht worden: want dat selue ghe-looue en is maer een Instrument, daer door wy Christus onse rechtueerdicheydt omhelsen. Ie-sus Christus dan, ende alle syne verdiensten, so beel heylighe wercken als hy door ons ghedaen heeft, is onse rechtueerdicheydt: ende het gelooue is het Instrument, dat ons met hem in de ghe-meynschap van allen synen goeden settet, na dien datse dan onse zyn, so zynse meer dan ghenoech-saem, om ons te absolueren ende byj te maken.

Ierc. 51 b 10
1. Cor. 15 82
Mat. 1 c 21
Rom. 8 a 1
ende 3 c 20

Rom. 3 c 28
Galat. 2 b 16
Heb. 7 b 19
Ro. 8 c 29. d 33
Act. 13 c 26
1. Pet. 1 a 4
Ro. 10. a 3. 5. 9
Luc. 1 b 77
Tit. 3 a 5
Psalm. 32 a 1
Rom. 4 a 5
Ro. 3 c 24. 27
Philip. 3 a 9
2. Tim. 1 a 9
Psalm. 115 a 1
1. Cor. 4 a 7
Rom. 4 a 2

Het xxiii. Artijckel.

Wy ghelouuen, dat onse salicheyt ghelegen is, in de vergheuinghe van onse sonden, om Iesus Christus wille, ende dat daer onse gerechticheyt door God in veruaet is: ghelijck als S. Paulus ende Dauid ons leeren, verklarende de salicheyt des menschen, dien God de gerechticheyt sonder wercken toeschrijft. De selue Apostel seydt: Dat wy ons niet wt ghenaden, door de verlossinghe, welke is in Iesu Christo, zyn gherechtueerdicht.

Heb. 21 a 7
Eph. 2 a 8
2. Cor. 5 b 19
1. Tim. 2. a 6
1. Joan. 2 a 1
Gen. 3 a 7
Rom. 4 a 6
Act. 4 b 12
Eph. 3. c 27
d 32
Wen. 27 c 26
Ende Jacob. 2 b 10

Bekentnisse

Ende daerom houden wy desen gront in erkent-
heyt vast, ende geuen Gode de gantsche eere, ver-
doetmoedigen ons, ende bekennen ons sulchs, als
wy zijn, sonder yet van ons seluen, noch van onse
verdiensten te beroemen, steunen wy ons, ende
rusten op de ghehoorzamenheyt des ghecrupsten
Christi, welcke, so wy in hem geloouen, onse is.
Die selue is ghenochsaem, alle ongherechtighe-
den te bedecken, ende ons barmherticheyt te ghe-
uen, dat wy niet en douen, ghelijck als onse eers-
te Vader, de welcke beuēde, hem wilde met vlij-
gebladerē bedeckē: also waert dat wy voor God
verschijnen moesten, en op ons seluen, of op zent-
ge andere creatueren so weynich alst oock mocht
zijn, steunen wilden, och lachen, wy soude verston-
den worden. Ende daerom moet een yghelick
niet Daudt seggen: *O Heere, en wilt niet dynen
knecht int gericht niet treden: want voor dy en
sal gheen mensche die leeft, gerechtuerdicht zijn.*

Het xxiij. Artijckel.

Wy geloouen, dat dit ware gelooue, wanneer
het door het ghehoor des woordts Gods, en door
de werkinge des heyligē Geests voortgebracht
wordt, den mensche herbaert, ende maectt hem
nieuwē, maectt hem leuende in een nieu leuē, en
maectt hem vrij van de slauerie der sonden: so
verre is het daer van, dat dit rechtueerdichmakē-
de ghelooue, de menschen soude verkouden van
eenen goeden ende heylighen leuen, dat sy sonder
dat selue nimmermeer yet en sullen doen, om de
liefde Gods, van om de liefde van haerseluen, en
wt vreesen verdoemt te worden. Het is onme-
ghelick, dat dit heyligh ghelooue in den mensche
ledich soude zijn: wy en spreken niet van de ijde-
len ghelooue, maer van het ghene dat de Schrift
noemt, ghelooue dat door de liefde werckt, het
welcke

Gen. 3 a 7
Psal. 143 a 2
Luc. 10 b 15
Job. 1
1 Cor. 4 a 4
Psal. 18 c 28
Soph. 3 b 11
Heb. 10 c 20
Psal. 143 a 2

Rom. 10 b 17
Joan. 5 c 26
Eph. 2 a 4
Joan. 8 d 36
Tit. 2 b 12

Joan. 15
Heb. 11 a 6
1. Tim. 1 a 5

Galat. 5 a 6
Tit. 2 a 8

Welcke de mensche brengt hem te oeffenen, in de wercken, die God door zijn woort gebodē heeft: snicke wercken, wanneer sy voortkomen vander goeder wortel des gheloofs, so zijn sy goet, ende van God ontfangen: hierentusschen en komen sy niet in rekeninghe, om ons te rechtueerdighen. Want het is door gelooue in Christus, dat wy gherechtueerdicht worden, ende wy zijn gerechtueerdicht, eer wy de goede wercken doen: anders en souden sy niet goet kunnen ghezijn, niet meer, dan de vrucht eens Booms goet ghezijn en kan, of de Boom en zy eerst goet. Wy doen dan goede wercken, maer niet om te verdienen, want wat souden wy verdienen: wy zijn eer Gode schuldich, voor de goede wercken die wy doen, dan hy tontswaert, om dat hy is die in ons werckt het willen en volbrēngē, na synen welbehagen, ende gelijck geschreuen staet: Als ghy al gedaen hebt, dat u gebodē is, segt: Wy zijn onnutte knechten, dat ghene dat wy moesten doen, hebben wy ghe- daen. Wy en willen hierentusschen niet loochenen, of God en beloont de goede wercken, maer het geschiedt door zijn ghenade. Ten anderen, al ist dat wy goede wercken doen, so en besten wy daer op onse salicheyt niet. Want wy en konnen gheen werck voortbrengghen, ten zy door onsen vleesche belmet, ende oock der straffe weerd: ende al konden wy eenich voortbrengghen, de ghe- dachtenisse van eener sonden, is genoegslaem, om dat voor God te herwerpen: also souden wy al- tijdts in twijfel zjn, ende herwaerts ende der- waerts, sonder eenighe sekerheyt dijnen, en onse arme consciencien souden altijdts bekommert en gequelt wordē, so sy niet vast en rustedē, op te ver- dienē des doots en lijdes onses Salichmakers.

Rom. 9 d 32
Titl 3 a 5

Mat. 7 b 17
Rom. 14 c 12
Heb. 11 a 4
Gen. 4 a 4
1. Cor. 4 a 7
Psal. 3 b 12
Esa. 26 b 12
Galat. 3 a 5
1. Theff. 2 b 12
Luc. 17 b 10

Rom. 2 a 6
Apoc. 2 b 12
1. Joan a. 8
Rom. 11 a 5
Ephē. 2 a 5
1 Cor. 3 b 11
Esa 28 c 26
Rom. 10 b 11
Habac. 2. a 4
Esa. 64 a 6

Het xxv. Artijckel.

C ij

wy

Bekentenisse

Rom. 10 a 4

Wy geloouen, dat de Ceremonien ende Fig-
ren der Wet, in ter toekoemste Christi opghe-
den hebben, alle schaduwen hebben een eynde ge-
nomen, also dat sulck ghebruyck onder den Chri-
stenen gheweert moet worden: hierentusschen is
ons de waerheydt en substancie in Jesu Christo
ghebleuen, in welke sy haer vernuilinge hebbē:
nochtans gebruycken wy ghetuyghemissen wt
Wet en Prophetē genomē, om ons in den Euan-
gelio te beueltigen, en oock om ons leuen in alle
eerbaerheyt, ter eeren Gods, daer na te regulere.

Galat. 3 a 4

Coloss. 2 b 17

2. Pet. 1 b 19

ende 3 a 2. b 18

Het xxvj. Artijckel.

1. Tim. 2 a 5

1. Joan. 2 a 1

Rom. 8 c 26

Deu. 4 c 24

Wy ghelouen, dat wy gheen en toeganck tot
God en hebben, dan door eenen eenigen Middelaer
ende Woorsprake Jesum Christum, die daer
rechtueerdich is, die om deser oorlsake wille men-
sche geworden is, met vereeninghe Gods en des
menschen, om ons eenen toeganck te doen hebbē,
totter Haesteyt Gods: anders en hebben wy
daer gheen en toeganck, niet meer dan de doornen
en hebben totten vyere. Wy hadden door zijnder
stemmen alleen berfoncken ghe worden, ghelijck
als by Adam blijkt, die voor den Heere vloot al
beuende: ende by den Isracliten, aen den Berghe
Synai, die eenen Middelaer begeerden wt vrees-
se, op dat sy alle niet en stozuē, om de stemme des
Heerē wille. Nu desen Middelaer, die de Wader
ons tusschen hem en ons verordent heeft, en moet
ons om zijn hoocheyt niet verschrickt maken, om
ons eenen anderen na onse fantasie te doen soec-
ken: want daer en is niemandt indē Hemel, noch
inder Werde onder de Creatueren, die ons lieker
heeft, dan Jesus Christus, de welke, hoewel hy
in Godlicher gestalte was, heeft hem seluē te buy-
ten ghegaen, met aen te nemen de ghestalte eens
knechts, om onsent wille. Hy is in alles synen

Gen. 3 b 10

Exo. 20 b 19

Jere. 2 d 33

Isa. 43 c 22

Osec. 13 a 9

Luc. 18 b 19

Ephe. 3 c 20

1. Joan. 4 b 10

Ephe. 3 b 19

Phil. 2 a 7

Woederen ghelijck geworden. By die daer rijck
 was, is om onsent wille arm ghesworden: so wy
 ons eenen anderē Voorbidder, die ons lief heeft,
 moesten binden, wten souden wy binden, die ons
 lieuer hadde, dan hy, die zijn leuē om onsent wil-
 le gelaten heeft, Ja dat, doe wy noch syne vyan-
 den waren: Ende somen eenen binden moet, die
 daer gheloof ende macht hebbē, wie isser, dies so
 heel heeft, als die ter rechterhandt Gods is ghe-
 seten, ende die alle macht heeft ouer Hemel ende
 Verde: Ende wie sal ʒer verhoort worden, dan
 de eenighe welghetefde Sone Gods: Het onge-
 looue alleen heeft dese ghewoonte ingheuoert, de
 wyse de Heylighen te onteeren, daermense be-
 hoorde te eeren, met doende des genes, dat sy noyt
 ghedaen en hebben: maer hebbent verwozpen, ge-
 lijck alst blyckt by haren Schriften. Men moet
 hier niet voortbrēngen, dat wijt niet weerdich
 en zijn: want hier en vzaechtmen niet van onse
 ghebeden op onse weerdicheydt te presenteren,
 maer alleenlick op de wtneementheyt ende weer-
 dicheydt Jesu Christi, welcks gherechticheydt
 onse is, door het gelooue: en daeromme met rech-
 te, als ons de Apostel wil dese dwale vzele, ofte
 eer onghelooue, afnemen, seydt ons, dat Iesus
 Christus syne Woederen in alles is gelijk ge-
 worden, op dat hy soude zijn een Hooghe Prie-
 ster, barmhertich ende ghetrouwe, om de souden
 des volcks te reynigen: want door dat hy is ver-
 socht geweest, is hy oock machtich te helpen die
 versocht worden: ende daer na, om ons beteren
 moet te geuen, om tot hem te komen, seydt hy: Wy
 hebben eenen Hoogen Priester, Iesum den So-
 ne Gods, die in de Hemelen ghetaren is. Laet
 ons aen de belijdenisse vast houden: want wy en
 hebben niet eenen Hooghen Priester, die niet en
 kan medelijden hebben met onse swachheden.

Joan 15 b 17
Mat. 28.

Rom. 5 a 8

Heb. 1 a 3. 7
Eso. 55 a 1. 2. 3

Mat. 11 c 28
Jacob. 5 b 17
Psalm 115 a 1

Act. 14 b 15
Act. 10 c 26
Heb. 9 c 24.
Joan. 11 a 9
Act. 4. b 12
1. Cor. 1. d 30
Psalm 34 a 6
Jere. 2 a 5.
heb. 4 b 14. 16
Jere. 17. a. 5. 7
Heb. 2. b 17. 18

Heb. 4 b 14.
15. 16

Ephe. 2 b 18

Bekentenisse

Laet ons dan toegaen met blymoedicheyt, totter Ghenaden Choon, op dat wy barmherticheydt verweruen, ende vinden ghenade ghehoipen te worden. Hy berandert hier den verlichtheicken Choon der Heerlichheydt, in eenen Choon der Ghenaden, om ons tot hem te doen komen. De selue Apostel seydt, Dat wy hebben blymoedicheyt in te gaen in dat heylighe, door dat bloedt Jesu: Laet ons dan, seydt hy, toegaen in een versekert gelooue, &c. De selue seydt noch: Christus heeft een ewich Priesterdom, waer wor hy volkomeelick salich make kan, die door hem tot God treden, en leeft altijt, om voor haer te bidden. Wat behoefter meer, na dat Christus selue sprcekt: Ick ben de Wech, de Waerheydt, ende het Leuen: Niemandt en mach tot mynen Vader komē, dan door my. Waer toe soudē wy eenē anderē Woorsprake soecken, na dat hy seydt, datmen tot synen Vader niet en kan ghekomen, dan door hem: na dat het Godc belieft heeft, ons synen Sone te geuen, dat hy onse Woorsprake ware, so en laet ons hem dan niet verlaten, om eenen anderen te nemen. Want als God ons hem gegeuen heeft, so wil hy wel, dat wy sondaers waren: daerom volgende het ghebodt Christi, aenroepen wy den Hemelschen Vader, door Christum onsen eenigen Woorsprake, gelijck als hy ons geleert heeft, door het gebedt des Heeren, waer door versekert zijnde, dat alles, dat wy den Vader bidden sullen in synen name, wy verweruen sullen.

Het xxvij. Artijckel.

Wy geloouē ende belijden, datter is een eenige Catholische ende aighemeyne Kercke, welck is een heylige Vergaderinge ende versamelinghe der warer geloouiger Christenen, die daer hare gantsche salicheyt verwoachtē door Jesum Christum

Heb. 10 b 19
Eph. 2 b 18

Heb. 7 c 27

Joan. 14. a 6
Psal. 44. a 6
I. Tim. 2 a 5
I. Joan. 2 a 1
Rom. 8 d 34
Luc. 11 a 2
Joan. 14 b 13
Jere. 16 c 20
Heb. 13 b 15

Psal. 46 a 6
Jere. 31 d 36
Psal. 102. b 14

Aum

Enn, deswijte sy gewasschen zijn dooz zijn bloet, gheheylt ende versegheit dooz den heylighen Gheest. Dese Kercke heeft gheweest vanden aenbeghinne der werelt, ende sal oock zijn totten eynde: als hier dooz blijkt: namelickē, dat Christus is de ewighe Koninck: daer wt volcht, dat hy sonder Onderlaten niet en kan ghezijn. Ende dese heylighe Kercke wordt van God beschermt ende onderhouden, teghen de raserije der gantscher werelddt, ende en sal nimmermeer te niete ghedaen worden, hoe wel sy vooz eenen tijt lanck seer kleyne int aensien des menschen is, ende schier als wt ghedaen. Hierentusschen heeft de Heere hem seluen dysent menschen ouer behouden, die hare knyen vooz Baal niet ghebuycht en hebben. Dock dese heylighe Kercke en is niet gelegghen, ghebonden, noch aen een seker plaetse afghepaelt, oft aen seker Persoonen ghehechert: maer sy is verspreydt ende wtghestroyt ouer de gantsche wijde werelt, nochtans metter herten ende met wille versamelt ende vereenicht, in eenen seluen Gheest dooz de kracht des gheloofs.

Het xxviii. Artijckel.

Wy ghelouen (na dat de heylighe Versamelinghe ende Vergaderinghe, is de versamelinghe der gheender, die daer salich worden, ende dat buyten de selue gheen salicheydt en is) dat niemant, van wat state ende qualiteyt hy zy, heit vooz hem seluen mach affsonderen, om op synen eygen persoon te stane: maer sy moete haer al tot de selue begeuen en vereenigen, ende onderhouden de eenicheyt der Kercke, met hen onder haer leere ende straffe te onderwerpen, en buygen den hals onder het Jock Jesu Christi, ende dienen tot stichtinghe haerder broeders, na de gauen die

C uij haer

Mat. 28 c 20
2. Sa. 7 b 16
Luc. 1 d 32.
Psal. 89 d 37.
ende 110 a 4.
Gene. 22.

Roma. 11.
1. Reg. 19 b 18.
2. Tim. 2 b 19
Luc. 17 c 21.
Matth 11 c 25.
Act. 4 d 32.
Eph. 4 a 4.
1. Pet. 3 c 20.
Gene. 22 b 18.
Esa. 1 a 9.
Matth. 16 b 18
Roma. 9 c 29.
Joel 2 d 32.
Act. 2. c. 21

Psal. 5 a 6.
Psal. 22 c 23
Heb. 2 b 12.
Eph. 4 b 12.

Mat. 24 c 28.
Esa. 49 c 22.
Esa. 52 b 11. 12

Bekentemisse

haer God heeft wtgheleyt, als ghemeyne leden
 Act. 4 b 17. 19. eens selues lijfs: dit is aller gheloonighen schul-
 Heb. 10 c 25. dighe plicht, na den woorde Gods, dat sy hen af-
 scheyden vanden genen; die vander Kercken niet
 Apocal. 17 a 2. en zijn, ende hen onder dese vergaderinge beghe-
 nen; in wat plaetse datse God ghestelt heeft, al
 Act. 17 a 7. waert schoon, dat de Ouerheydt ende der Prins-
 ende 18 b 13. cen Mandamenten ende gheboden daer teghen
 waren, ende dat de doot ende lijfliche straffe daer
 aen hinge: also dan, alle de gene, die hen hier van
 ontrecken, oft hen daer onder niet en begheuen,
 doen teghen de verordeninghe Gods.

Het xxx. Artijckel.

Wy geloonen, datmen moet neerstelicken on-
 derscheyden met goeder wijsheyt by den woorde
 Gods, welcke de rechte en ware Kercke is, wt
 oorsaken, dat alle Serten, die heden inder werelt
 zijn, haer met desen naem der Kercken bedecken.
 Wy en spreken hier niet vanden geselschappe der
 Matth. 13. Hypocriten, die onder de goede inder Kercken
 Roma. 9 a 6. ghemengheit zijn, ende zijn te samen met desen
 Tijtel der Kercken bedeckt, ende hierentusschen
 en zijn sy daer niet in, al ist dat sy daer in na den
 ijne zijn: maer wy spreke, van te onderscheyden
 2. Tim. 2 b 18. de ware Kercke, van allen anderen Secten, die
 19. c 20. haer segghen vander Kercken te zijn. De tecke-
 Ephe. 2 c 20. nen om de ware Kercke te bekennen, zijn alsul-
 Joan. 10 a 4. ke: So de Kercke ghebruyckt de ioutor leere des
 b 14. Euangeliums, so sy ghebruyckt de reyne bedienin-
 Matt. 28 c 20. ghe der Sacramenten, ghelijckelike Christus ver-
 Gala. 1 a 8. ordent heeft: so de Christelicke straffe om de ghe-
 1. Cor. 11 c 20. bzyken te beteren, int ghebruyck is: kortz, somen
 Coloss. 1 b 13. hem na het reyne woort Gods reguleert, met
 Act. 17 b 11. berwerpen alle des ghenes, dat daer tegen is, en
 Joan. 18 d 37. houdē Iesum Christum booz het eenich hooft,
 Ephe. 1. daer dooz machmē bersekert zijn, de ware Kerc-
 Joan. 8 e 47. ke
 Iuan. 17 c 20.

ke te bekennen: ende aengaende de gene, die van der Kercken zijn, können bekennē aen het trecten der Christenen, dat is, het ghelouue, en woorden daeraen bekenst, dat sy eenen eenighen Salmaker Jesum Christum annehmen, dat sy de sonde vlieden, ende volgen de gerechticheyt; ende hebben lief den waren God, ende haren naesten, sonder ter rechter ofte ter linker handt wt te wijcken, sy cruyptighen haer vleesch niet synen wercken, niet nochtans, of daer en zy wel groote swackheydt in haer, maer sy stryden daer teghen door den Gheest, haer leuen lanck, ende nemen doorgaens haren toentucht totten bloede, totter doodt, ende lijden, ende ghehoorzamheydt des Heeren Jesu, door welcke sy hebben verghiffnisse harer sonden, in het ghelouue des seluen. Aengaende der valscher Kercken, sy schryft haer ende harer ordinancien meer machts ende autoriteyts toe, dan den woorde Gods: sy en wilt haer den Jocke Christi niet onderwerpen: sy en bedient de Sacramentē niet na den beuelē Christi in synen woorde: maer sy doet daer toe ende af, ghelijck als haer belieft, sy staet ende grondet haer meer op de menschen, dan op Christum Jesum: sy veruolcht de ghene, die heplichlick na den woorde Gods leuen, ende die se straffen van hare sonden, van hare giericheydt, van hare Afgoderijen: also, dat dese twee Kercken goet zijn te bekennen, om de eene van der andere te onderscheydene.

Het xxx. Artijckel.

Wy ghelouuen, dat dese ware Kercke na der Holicie ende regeringe, die onse Heere ons door zijn woort gheleert heeft, moet gheregeert worden: datter zijn Dienaers ende Herders, om het woordt des Euangeliums te prediken, ende de

C b Sacra-

1. Joan. 4. 22.
Roma. 6. 2.

Galat. 5. 24.
Roma. 2. 8. 5.
Coloss. 1. 12.
Col. 2. v. 18. 19.
Galat. 5. v. 17.
Psalm. 2. 2. 3.
Apocal. 2. 9.

Apoc. 17. 2.
Joan. 16. 2.

1. Cor. 4. 8. 1. 2.
2. Cor. 5. v. 19.
Joan. 20. 1. 23.

Bekentenisse

Act. 16. b. 18. Sacramenten te bedienen : datter oock Opzien-
 1. Cor. 15. b. 10. ders ende Diakenen zijn, dat sy als een raedt der
 Matth. 5 b 14 Kercken zijn: en dooz desen middel de ware Re-
 Luc. 10 b 16. ligie te bewaren, ende maken dat de ware leere
 Galat. 2 a 8. haren loop hebbe: ende oock dat de sondige men-
 schen ghekracht, ende onder eenen bzydel gehou-
 den worden, oock op dat de arme ende benaude
 gheholpen ende ghetroost worden, na dat sy dies
 van nooden hebbē: ende dooz desen middel sullen
 alle dinghen wel, ende by goeder ordeninge gaen
 in der Kercken, als sulcke gheloouige ende ghe-
 trouwe Personen verkozen worden, ende na
 den reghel, die ons S. Paulus tot Timotheum
 is gheuende.

Tit. 1. a 5.
 1. Tim. 3.

Het xxxi. Artijckel.

Act. 6 a 3. Wy gheloouen, dat de Dienaers, Ouderlin-
 1. Tim. 3 b 13. ghen ende Diakens, in haren dienst moeten dooz
 Act. 1 c 23. wettighe verkiepinghe verkozen worden, met
 Act. 13 a 2. aenroepinghe des Naems Gods, ende keurstem-
 1. Cor. 12 c 28. men der Kercken: daer na met oplegghinghe der
 Roma. 12 a 8. handen, in haren dienst beuesticht worden, ghe-
 1. Tim. 5 c 22. lijck als ons sulcx Gods woordt leert. Ende een
 1. Tim. 4 b 14. peghelick moet hem wel wachten, dat hy hem
 March. 18 c 26. niet dooz onbehoorlike middelen in en dzinghe:
 1. Cor. 13 a 8. maer peghelick moet op Gods roep wachten: op
 Rom. 12 a 7. 8. dat sulcke, een ghetuyghenisse haerder beroepin-
 ghe hebben, om versekert te zijn, dat sy daer toe
 van God verkozen zijn: ende so veel als den Die-
 2. Cor. 5 b 19. naers des woorts aengaet, in wat plaetse sy zijn,
 Act. 26 b 18. hebben een ghelijcke macht ende autoriteyt, de-
 Esaie 61 a 1. wijse sy alle gader Dienaers Jesu Christi, des
 eenighen Almachtighen Bischops, en des een-
 Eph. 1 c 22. ghigen Hoofds der Kercken zijn: ende daerom en
 Coloff. 1 c 28. heeft geen Kercke eenige macht noch heerschap-
 pie ouer de andere, om daer ouer te heerschen: bo-
 uen dien, een peghelick moet de Dienaers des
 woorts,

Woorzts, ende de Regeerders der Kercken in sonderlinghe achte houden, om des wercx wille, dat sy doen, ende met haer in vrede zijn, sonder murmelinghe, so verre als gheschieden kan.

Het xxxij. Artijckel.

Wy ghelouen hierentusschen, al ist dat den Regeerders der Kerckē, nat ende goet is, sekere ordeninghen onder haer te verordenen, om het lishaem der Kercken te onderhouden, dat sy haer nochtans wel wachten, dat sy niet af en wycken van het gene, dat Christus onse eenige Heester, ons verordent heeft: ende daerom verwerpen wy alle menschelike bondē, alle Wettē, diemen soude willen inbzenghen, om God te dienen, ende de consciencien daermede te binden. Wy ontfangen dan alleen dat ghene, dat daer eyghentlick dient om eenbzachticheyt ende eenicheyt te onderhouden, ende alle in der ghehoorzsaemheyt Gods te houdē: waer toe ons grootelick dient de Excommunicatie oft Ban, die daer gheschiedt na den Woorde Gods, met het gene, dat daer aenhanget.

Het xxxiiij. Artijckel.

Wy ghelouen, dat onse God, die daer acht heeft op onse grouicheyt ende swackheyt, ons verordent heeft Sacramenten, om zijn Beloften daermede in ons te versegghelen, ende dat sy onberypanden zijn der goeder gonste ende ghenaden Gods tot onse waert, ende oock om onse gelouue te voeden ende te onderhoudē: welcke hy tot den Woorde des Euangeliums toeghebaen heeft, om te beter onse inwendighe sinnen te representeren, ende voor te stellen, so wel het ghene, dat hy ons te kennen gheeft door zijn woorz, als het gene, dat hy inwendich doet in onse herten, ende maect ons de salicheyt vast en ongetwijuel. Sy zijn dan waerteekenen en sienlike mercken der

Bekentenisse

Coloff. 2 b 11
 I. Cor. 5 a 7
 Matt. 28 b 19
 Matt. 26 c 26
 Coloff. 1 b 11
 I. Petr. 3 c 20
 I. Cor. 10 a 2
 Rom. 10 a 9

dinghen, die inwendich ende onstemlick zijn, door
 welke God door de kracht zijns Gheests in ons
 werckt: ende en zijn gheen ijdele ende ledige teec-
 kenen, om te bedrieghen: want sy hebben Jesum
 door haer Waerheydt, sonder welke sy niet met
 allen zijn en souben. Wonen dien, so laten wy ons
 ghenoeghen met den ghedale dat ons Christus
 onse Heester verordent heeft, welke maer als
 eenlick twee en zijn: nametlick, het Sacrament
 des Doopsels, ende het Vuondtmael onses Hee-
 ren, Jesu Christi.

Het xxxiii. Artijckel.

Wy gheloouen ende belijden, dat Jesus Chris-
 tus, de welke is het eynde des Wets, heeft door
 zijn wtgheflozte bloede, een eynde gemaect van
 alle andere bloedtuerghietinghe, ende heeft wech
 ghenomen de Besnydenisse, die door het bloede
 gheschiedde: ende in de plaetse der seluer veroz-
 dent, het Sacrament des Doopsels, door welke
 wy wterlicken in de Kercke Gods aengenomen
 worden, en afghefondert van allen anderen volc-
 ken, ende breeemde Religien, om hem gantsche-
 lick toegheeyghent te syne: als die daer draghen
 zijn teecken ende merck: welck ons is een ghe-
 tuyghenisse, dat hy in ewicheydt onse God zijn
 wil, ende een ghenadighe Vader. Hy heeft dan
 gheboden te doopen, alle de ghene die syne zijn, in
 den Name des Vaders, ende des Soons, ende
 des heylighen Gheests, met reynen Water: ende
 gheeft ons daer door te kennen, dat, ghelijck als
 het water, op ons ghegoten, af reynicht ende af-
 swallchet de buylicheyt des lijfs, en also warach-
 telick als dit water, dat ghesten wordt op den lij-
 ue des genen die gedoopt ende besprenget wordt,
 werckt oock dat seluighe het bloede Christi, in-
 wendichlick door den heylighen Gheest, aen der
 zielen,

Matt. 28 b 19

I. Cor. 6 b 11
 Tit 3 a 5

zielen, besprengtse ende reynichtse van haren son den, ende maecht dooz de wedergeboorte, van eenen kinde des toorns, een kindt Gods. Het en is dooz het materiæl water niet, dat dit al geschiet, maer het gheschiedt dooz het dierbaer Wadt des bloedts des Soons Gods, welck is onse Roodde Meer, dooz welck wy moete doorgaen, om te ontcomen de Tyranne Pharaonis, die daer is de Dyuuel: ende in te gaen in het gheestelick landt Chanaan. De Dienaers geue ons alleenlick het Sacrament, en dat daer sienlic is: maer onse Heere geeft het gene, dat dooz het Sacrament betekent wort: te weten, de gauen, en onsenlicke gemaden: wasschet, supuert, en reynighet onse zielen van alle buylichkeiten en boosheidē, vernieuwendē onse herten, en vernultse met allen trooste: geeft ons ware versekeringhe syner vaderlicker goedicheyt, ende bekleedende ons met den nieuwen mensche, treect den ouden wt, met alle syne wercken: dat meer is, so wie na het eeuwich leue staet, die moet eenmael (so verre het eenichsins geschieden kan) gedoopt wordē, en hem vernogē laten met desen eenigen doop, sonder den seluē pmermeer te vernieuwē: want wy mogen niet twee mael gebozen wordē. En desen Doop is niet alleen nut, deswyle het water op ons is, en wy dien ontfangen, maer oock alle de dagen onses leuens: anders soude wy altydts moeten het hooft inden water hebbē. Hierouer verworpen en verbannē wy alle dwalinghe der Wederdoopers, die haer niet een enige Doope, dien sy eenmael ontfangē hebben, niet genoegē late: en daerenbouē verdoemen den Doop der kleynen kinderē der Geloouigen: van welke wy houden, dat sy gedoopt ende versegelt moete worden met het tecken des Verbonds, gelijc als de kleynen kinderens in Israel besnede werdē, op de seluue belofte, die onsen kinderen

1. Cor. 3 a 7

Rom. 6 a 7

Eph. 5 c 26

Act. 22 b 16

1 Petr. 3 c 21

Galat. 3 c 27

1. Cor. 12 b 13

Matt. 28 b 19

Ephes. 4 a 5

Hebr. 6. a. 1. 2

Act. 8 b 16

act. 2 d 38.

c 41

Matt. 19 b 14

1. Cor. 7 b 14

Genes. 17 b 12

Coloss. 2 b 11

Bekentnisse

deren ghedaen zijn. Ende Christus en heeft niet
 min zyn bloedt gestort om de kleyne kinderken
 der Geloougen te wasschē, dan hy voor den vol-
 wassen gedaen heeft. Ende daerom moetē sy ont-
 fangen het Teecken, ende het Sacramēt, dan het
 ghene dat Christus voor haer gedaen heeft: ghe-
 lijck als de Heere in der Wet gheboodt, dat men-
 se declachtich maken moeste des Sacramēts des
 doodts ende lydens Christi, als sy nieu ghebozen
 waren, met offerē voor haer een Lammeke, welck
 was een Sacramentelick teecken Jesu Christi.
 Ende dat meer is, het ghene dat de Besnijdenis-
 se dede aen den Jodischen volcke, dat selue doet
 oock de Doop aen onse kinderen. Dit is de oor-
 sake, dat S. Paulus den Doop noemt, de Bes-
 nijdenisse Christi.

Luc. 12 a 6.

Co. 11 a

Het xxxv. Artijckel.

Matt. 26 c 26
 Marc. 14 b 17
 Luce 22 v 19
 1. Cor. 11 c 24

Joan. 3 a 6
 Joan 10 b 10
 Joan. 5 c 26
 Joan. 6. e. 48
 f. 51.

Wy ghelooouen ende belijden, dat onse Salich-
 maker Jesus Christus, verordent ende ingestelt
 heeft het Sacrament des heiligen Quontmaels,
 om te voeden ende te onderhouden, die hy alreede
 heeft wederbozen, en in zyn huysghelin ingegrif-
 fent, welck is zyn Kercke. Nu de ghene, die we-
 derbozen zijn, hebbē in haer tweederley leuen: het
 eene lijflich en tijtlich, dat sy met hen dā der eer-
 ster geboorte (welcken peghelicken gemeyn is)
 mede hebben gebzacht: het ander is geestelick en
 hemelich, welck hen in de tweedde geboorte ge-
 geuen wordt, welck gheschiedt door het woordt
 des Euangeliums. Dit leuen en is niemande, dā
 den wtuerhozenen Gods ghemeyne. God heeft
 ons verordent tot het onderhouden des lijflichen
 en aerdischen leuens, een aerdisch broodt, welck
 bequaem is om dit leuen te onderhouden: welck
 broodt eenen peghelicken ghemeyn is, gheijck
 het leuen: maer om te onderhouden het gheeste-
 lick

ick ende Hemelſch leuen, dat den Gheloouighen
 toe koemt, hee ft hy haer een leuende Wroodt, dat
 van den Hemel afghedaect is, gefonden, welck is
 Christus Iesus: die doer boedt ende onderhoudt
 het geestelick leuen der Geloouigen, wanneer hy
 genutt ende ontfangen woordt door den ghelooue
 in den Gheest. Tot desen geestelicken en hemel-
 schen Wroode, heeft Christus verozdent een aer-
 disch en sientick broodt, welck is een Sacramēt
 zijns lijfs, ende de wijn, zijns bloeds: om ons te
 betuyghen, dat also warachtelick als wy nemen,
 ende houden in onse handen, dat Wroodt ende den
 Wijn, ende eten ende dvincken met onsen monde,
 en onderhondt onse leuen: also warachtelick ont-
 fangen wy door het gelooue, het ware lijf, en dat
 ware bloedt Christi onses eenighen Salichma-
 kers in onse zielen, tot onsen gheestelicken leuen.
 Iesus Christus en heeft ons syne Sacramenten
 niet te vergeefs aengeboden. Daerom woordt hy
 in ons, al het ghene dat hy ons door syne heylige
 teekenen aenbiedt en representeert, hoe wel dat
 die wijse, onse verstandt te bouen gaet, ende ons
 onbegripelick is: hier en tusschen, so en kunnen
 wy niet seplen, so wy seggen, dat het door tghel-
 looue geschiedt. So seggen wy dan, dat het gene
 dat genut woordt, is het eygen ende natuerlick lijf
 Christi, en zijn eygen bloedt: maer de wijse waer
 door wy nuttē, en is niet de mondt, maer de geest
 door het ghelooue: en also blijft Iesus Christus
 alle tijdt ter Rechterhandt Gods zijns Vaders
 in de Hemelen, en en laet daerom niet, ons syner
 door het gelooue deelachtich te makē. Dese maelt-
 tijt, is een geestelicke Tafel, in welke ons Chri-
 stus hemseuen niet alle syne goeden deelachtich
 maect: ende doet ons daer in ghenieten der ver-
 dienſten zijns doods en lijdens: boedet, verster-
 ket, ende vertroostet onse arme troosteloose ziele,
 door

Joan. 6. f. 58

Joan 6 g 63

Matt. 26 e 26

1. Coz. 11. c. 24

1. Coz. 10 e 27

Ephe. 3 b 17

Joan. 6 d 35

1. Coz. 10 b 16

Act. 3 e 21

Matt. 26 b 11

1. Coz. 10 a 3. 4.

Rom 8 e 22

2. Coz 6 b 15

1. Coz. 2 b 14

Bekentnisse

Act. 2. 42
Act. 20. 8. 7

door het eten zijns bleechs, ende maectse droncken door den dranch zijns bloedts: daerenbinnen, al ist dat de Sacramentē met de beteeckende dingen vereenicht wordē, so en worden sy nochtans van een yegelick niet met dese twee dingen ontfangen. De boose ontfangt wel het Sacrament tot syner verdoemenisse, maer hy en ontfangt de waerheyt des Sacraments niet: gelijk als Judas ende Simon Magus, ontfinghen beyde het Sacramēt, maer niet Christus, die daer door beeeckent wordt. Ten laetsten ontfanghen wy dit Sacramēt in de versamelinghe des volcks Gods, met ootmoedicheyt en eerweerdicheyt, ende houden onder ons een heylige gedachtenisse des toots Christi onses Salichmakers, met danckseggingen: wy doen daer bejhdnisse ons gheloofs, ende des Christelicken Religions: ende niemant en koemt daer, hy en hebbe hemselfen wel beproeft, op dat hy door het eten deses broodts, en drincken deses bekers, niet en ete ende drincke zijn verdoemenisse. Kortelick, wy worden door het gebuyck deses heyligen Sacraments beweecht ende ontfeken tot eener byeriger liefde tot God ende onsen naesten. Wy verwerpen alle onreynne vermenghinghe, ende verdoemelicke bonden, die de menschen in de Sacramenten gheuonden ende ghemenghet hebben: als verontheyliginghen ende prophanacie der kelner: ende legghen, datmen hem moet ghenoeghen laten metter ordeninghe die Christus ende syne Apostelen hiertinne gheleert hebben, ende daer van te spreken, ghelijck sy daer van ghesproken hebben.

1. Cor. II. 6. 29

1. Cor. II. 6. 28

Het xxxvj. Artijckel.

Exod. 18. 1. 20
Roin. 13. 1
Prou. 8. 15
Jerem. 22. 8. 3

Wy gelooven voortaan, dat onse goedige God, om de verdoornentheyt des menschelickē geslachts, heeft verordent Koningē, Princen, Vorsten, ende

ende Ouerheden, daermede hy wil dat de werelt geregeert worde, dooz hare Wetten en polptische Ordinancien, op dat de wulpsheyt der menschen bedwongen worde, ende dat alle dingen by goeder ordeninghe onder de menschen aenghericht werden. Hierom heeft hy het Sweerd in de handt der Ouerheydt ghestelt, om de boose te straffen, ende de goede ende eerbare lieden te beschermen ende te behouden. Ende hare ampt ende officie en is niet alleenlick, te bedwingen ende te waken ouer de Burgerlicke regeringe ende politie, maer oock ouer de Kerckelicke saken: om te woercen ende te niet te doen alle Afgoderij ende valsche Godsdiensken, om te gronde te werpen het Rijke des Antichrists, ende om te bozderen het Koninckrijcke Jesu Christi: het Woordt des Euangelijns oueral te doen prediken, op dat God van een yeghelick gheert ende ghedient worde, ghelijck als hy dat dooz zijn woordt eyscht ende bozdert. Wouen dien, een yeghelick, van wat state, qualiteyt, of condicien dat hy zy, moet der Ouerheydt onderdanich zijn: ende die betalen, tollē en schattinghen: die selue in eeren ende weerdicheyt houden, ende hen ghchoorsacm zijn in allen dingen die den woorde Gods niet tegen en zijn: ende bidden vooz haer in haren gebeden, op dat de Heere haer wil beschicken in alle hare wegghen, ende dat wy in goeden byede ende gerustheyt meugen onder haer leuen. Ende hierouer verwerpen ende verbannen wy alle de gene, die de Ouerheden en Magistraten soecken te verwerpen, ende de gherechticheyt om te keeren, met de goeden gemeyn te maken, ende te verwerpen de cerbaerheydt, die God onder de menschen verozdent heeft.

Het xxxvij. Artickel.

En laetstē, geloouē wy, na den woorde Gods, dat als den verozdenen tijdt des Heeren sal ghe-

D

homen

psalm 82
Deut. 1 b 16
ende 17 b 16
ende 16 b 19
2. Cor. 10 a 6

Psalm 101
Jerem. 21 b 12
Judic. 21 c 25
Jerem. 22 a 3
Dan. 2 c 21. 22
Esai. 49 c 23

2. Reg. 29
1. Reg. 15 b 12

Rom. 13 a 1
Luc. 22
1. Petr. 2. b. 17

Titl 3. a
Matt. 17 c 27

Act. 4 b 17. 18.
19.

Act. 5. ende 2

Ozee 5 b 11
Jerem. 27 a 5
2 Petr. 2 b 10

Jude b 10
1. Tim. 2 a 2

Matth. 13 c 23
Matt. 25 b 13

1. Thes. 5 a. 1. 2

Bekentenisse

Maet. 24 d 35
 Apoc 6 b 11
 Act 1 b 11
 2 Peter 3 a 9
 Apoc. 21 b 11
 Matth. 25 d 31
 Matth. 24 d 30
 Jude b 15
 2. Peter 4 a 5
 2 Tim 4 a 1
 1 Thes 4 b 13
 Matth. 11 c 22
 Matth. 12 b 18
 Matth. 23 d 33

komen zijn, die allen creatueren onbekent is, ende
 dat het getal der wtuerkoxenen sal veruult zijn,
 dat onse lieere Iesus Christus komen sal van
 den Hemel, hijslicken ende sienlicken, ghelyck hy
 opzheuren is, met grooter heeruckheydt ende
 Wueskeyst, om hem te verklaren een Richter der
 Luenden ende der dooden: ende sal dese oude wes-
 teldt int byer ende blamme stellen, om de selue te
 betteren. Dan sullen vooz desen grooten dach
 persoonlicken verschynen, alle creatueren, so wel
 mans, bronwen, ende kinderen, welke ghesweest
 zijn vanden aenbeginne der werelt, tot den eynde
 toe: daer sy toe ghedaecht sullen worden vooz de
 stemme ende het schrycklick gheschrey der Enge-
 len, Archangelen, ende Ouerengheien, ende vooz
 het gheluydt der Godlicker Trompetten. Want
 alle die te bozen gestoruen sullen zijn, sullen we-
 derom opstaer vander Werden, ende de Gheest sal
 wederom met zyn eyghen lichaem daer hy in ge-
 leeft heeft, tsamengeuoeght ende bereenicht wor-
 den. Ende aengaende den genen die daer noch le-
 uen sullen, en sullen niet steruen ghelyck als de
 andere, maer sullen in een ooghenblick verandert
 worden, van verderflick in onuerderflickheydt.
 Dan sullen de boecken opengedaen worden, (dat
 zijn de consciencien) ende de woode sullen gheoor-
 deelt worden, na het ghene dat sy in dese wereld
 gedaen hebben, het zy goedt of quaedt: Ja de men-
 schen sullen rekeninghe gheuen van allen ydelen
 woorden die sy gesproken sullen hebben, de welc-
 ke de wereldt maer vooz spel ende tndt koxtinghe
 en acht: de verbozgentheden ende hypocrisien der
 menschen, sullen dan opentlick vooz een yegelick
 ontdeckt worden. Ende daerom is met rechte dit
 ouerdencken deses oordeels, den ongerechtighen
 ende boosen ganssch gruwelick ende verschycke-
 lick: ende seet begeerlick, ende van grootē trooste

1. Cor 15 f 51

Joan 5 c 29
 Rom 2 a 5
 Heb 9 c 27
 Matth 12 d 36
 2 Thes. 1 a 5
 1. Joā 4 b 17
 Apoc. 14 a 7
 2. Cor. 5 b 10
 Apoc. 1 a 8
 Apoc 20 b 12
 Dan. 7.
 Syp 5.
 Mat. 25 e 41

den goeden en verkozenē, om dat van haer gant-
 sche verlossinghe sal veruult worden: ende sullen
 daer ontfanghen de vruchten haers arbeyds en-
 de moeyelickeheys, die sy gheleden hebben: hare
 onnooseleheyt sal van van eenē yegelicken bekent
 worden: ende sullen sien de gruwelicke wrake,
 die God doen sal ouer de boose, diese met tyran-
 nise onderdrukt, benaut, ende geplaecht hebben
 in dese swere idt: welcke ouerwonnen sullen wor-
 den dooz het ghetuygeniss: haerder eygener cons-
 sciencien: ende sullen also onsterflick wordē, dat
 sy ewelick gepijniget sullen worden in het ee-
 swige byer, dat daer beroydt is den Duyuelen en
 synen Enghelen. Ende ter contraricn, sullen de
 geloouige ende verkozene met heerlicheyt ende
 eere ghekroont worden: de Sone Gods sal hare
 namen booz God synen Vader ende synen hey-
 lighen verkozenen Enghelen belijden: alle tranen
 sullen afghewisschet worden van haren ooghen:
 hare sake, die als nu booz de Richters en Duer-
 heden als ketterise ende boos verdoemt wordt,
 sal bekent worden, dat het zy de sake des Hoons
 Gods. Ende tot vergheldinghe sal haer de Hee-
 re doen besittē een heerlicheyt alsalcke, als noyt
 geen herte des menschen en heeft konnen be-
 dencken. Hierom verwachten wy de-
 sen grooten dach der vergheldin-
 ge met een groot verlangen
 om volkomelick te ge-
 nieten der belosten
 Christi ons
 Heeren.

(r)

FINIS.

D 9

Hermas

Vermaninghe

Vermaninghe ende
 vertooch tot den Ouerheden van den
 Nederlanden: namelic, Vlaenderē,
 Brabant, Hollant, Zeelant, Hes-
 negouwe, Artoys, Kasteleyns
 schap van Kissele, ende
 andere onliggende
 Lantschappen.

NA dat wy verwonnen
 zijn van so veel verdrukkin-
 ghen, hebben wy onse toe-
 niucht ghenomen tot der goe-
 dertierenheyt vanden Koninck
 onsen Ouersten Prince ende
 Heere: ende hebben hem oot-
 moedelick inden Name Gods gebeden, niet van
 onser sake, na het ouerbrengghen der aenklaghen
 onser teghenpartije te willen oordeelen, maer na
 de belijdinghe des Gheloofs by ons, syner Ma-
 iesteit aengheboden: wy en hebben niet willen
 nalaten, inighelijcks aen v, O vrome Ouerhe-
 den, ende grootdadighe Heeren, te doene, midts
 dien, dat gelijk als wy niet der hertē ende mon-
 de belijden, den Koninck van God berozdent te
 syne ouer zijn volck a, wy oock b bekennen, dooz
 syne Stadthouders ende Gecommitteerde ouer
 syne Landtschappen, en dooz desen middel, mach-
 tich ghemaeckt in uwe Heerschappijen, Ampten,
 ende Diensten, niet alleenlick van den Koninck,
 maer vanden leuenden God: b van wiens recht-
 uerdicheydt, ghy Dienaers gheroepen zijt, tot
 wrake

^a
 1. Sam. 8. a. 9
 2. Tim. 2 a 2
 Act 23 a 5
 b
 Erod. 22 c 28
 Deur. 16 b 18
 Erod. 23.
 Rom. 12

Wazake ende bzeefe der boosen, steunsel ende ver-
 troostinghe der goeden. Het welcke ons te hyn-
 moedigher maect, onse aenklaghe ende vertooch
 te presenteren, hopende, dat ghehijck v staten van
 God zijn berordent, dat hy v behulpeick ende
 bystandich wesen sal, in het oordeel van so vele
 arme onnoofete, de welcke tot nu toe, eer hebben
 beroordeelt gheweest, dan onderuraecht van ha-
 ren ghelouue, ende redene, ofte grondt des sel-
 ues: eer verbrandt, dan in hare onnoofelhepdt
 ende gherechtichepdt verhoozt. Het welcke wy
 nochtans wel bekennen, van v niet ghekomen te
 syne, maer vanden twee ghelachten van men-
 schen onse byanden, dooz verscheyden, ia contra-
 rie ghesintheben ghedzeuen: maer alle hier na
 staende, dooz ongheschickthepdt uwe sentencien
 ende oordeelen te ouerweldighen, omme die tot
 haerder wreedthepdt te ghebruycken. Want al is
 het, dat een ontellick ghetal van menschen het
 Euangelium veruolget, also dat Iesus Chri-
 stus de syne noemt, een kleyn Hoopken: ende de
 Propheet seyt dooz verwonderinghe: d Wie is
 het, die onse woorden ghelooft heeft: nochtans
 zijn daer booznemelick twee soorten, die op ons
 loopen, als op eenighe rasende beesten: ende die
 haer bekrachtighen, v dooz alle middelen te ver-
 ureemden, ende te transformeren ofte verande-
 ren van uwe natuerlike goedertierenhepdt ende
 goedthepdt, in haerlieder bloedighe ende rasende
 wreedthepdt. De eene, booz alle redene, en heb-
 ben maer eenen verstandeloosen ijner ende liefde,
 van eenighe (sonder te weten hoedanighe) Re-
 ligie, rustende alleenlick op een alghemeyn ende
 verouderde dwalinghe. De andere veruolghen
 ons, niet om dat wyse in haer deuocie verstooren,
 want daer gheene in haer en is: maer om dat het
 Euangelium (na het welcke wy ons begeere te

Luc. 12 v 32

d
 Esat. 53 a 1
 Rom. 10 b 16

Vermaninghe

refozmeren) contrarie is haerder godloofheyt, gles-
 richeyt, eergheericheydt, hoererijc, dootslaghen,
 bronckerijen, ende andere boofsheden, in welck sy
 woeten ende wenten als beesten. Wengacnde
 de eerste, weten wy, dat sy zijn vanden ghenen,
 daer Iesus Christus af spreeckt, dat sy meynen
 God eenen dienst daer aen te doen, niet ons te le-
 ueren inden doot, ontschuldich wesende, so het
 schijnt voor des menschen oogen, maer voorwaer
 schuldich voor God: midts dien dat de Religie,
 diese met alsulcke wreedtheyt voortsaen, niet ge-
 grondet en is op het woort Gods, maer op haer
 fantasie ende opinie van haren Voorvaders. Nu,
 wy zijn verlekert, dat het eenige woort Gods,
 is eenen volkomen Regel der gerechticheyt ende
 wysheyt, in het welcke God wtghedeyt heeft als
 le middelen onser salicheydt ende heylighmakin-
 ghe: (oft eer eenighen, & welck is Iesus Chri-
 stus) also, dat so wie buyten het selue gaet, het
 van noode is, dat hy in groue duyternissen dwa-
 le, latende dit hemelsch woort, welck genoeft
 wort, den rechten wech onser voetschappen, ende
 het licht onser zielen. Ende so het Euangelium
 ghenaemt wort, den Voorin der salicheyt, den
 dienst ofte bedieninghe des leuens, de in kracht
 Gods, den Scepter des Konincks Iesu Chri-
 sti, den Gheest syner lippen, daer hy oock den An-
 tichrist mede verderuen moet: o een yseren Roede,
 daermede hy bynselen sal alle onghhehoorsame-
 heydt, ende atualinghe teghen hem: v den dach,
 q het licht, r een byede, s een byerich sweert, Fon-
 teyne der wysheyt, ende soeten reuck, ac. O men-
 sche, wie dat ghy zijt, verft ghy wel rechten als
 schuldich, den genen die hem vertroost en steunt
 op het selue? Verft ghy wel als een Ketter ach-
 ten, ende weerdich der doot ende beruoeckinge
 oordeelen, de ghene die hem genoeft ende siet by
 ghe-

e
 Joann. 16 a 2

f
 Joann. 15 b 15

Hebr. 1. a. 1

Deut. 4. a. 1

ende 12 c 28

Esai. 66

g
 Rom. 3 c 24

Galat. 3 b 13

h
 Joann. 2 a 4 9

Joann. 8 b 12

i
 Psal. 5 a 9.

k
 Sap. 18. a. 4

l
 Luc. 19 69

m
 2. Cor. 3.

n
 Rom. 1 b 16

o
 1. Thes. 2 a 8

p
 Apoc. 2 b 16

q
 ende 19 b 15

r
 Rom. 13 b 12

s
 Esai. 9 a 2

t
 Luc. 2 b 14

ghemadect te syne, van de verdwemenisse der Wet
 dooz Iesum Chystum, die dooz hem een bloeck
 gheworden is, ende Kantsoen ofte Socughelde
 dooz syne schuidt: met welcke hy nu beuesticht
 syne gheloouighe ziele, om deser heplighet vry-
 heyd, dooz Chystum verwozen, te ghenieten, Galat. 2.
 te laten met dit heylighe water, daer hy wt ghe-
 naden toe gherocpen is: ende hy vernoecht hem,
 ende is daer mede te vreden, ende en wilt wt dese-
 le Waterbacken, Brachten, ende stinckende Dyt- Jerem. 2.
 ten niet putten, te welcke ghy v hebt ghegrauen,
 dat zijn v vonden, die ghy contrarie den woorde
 Gods hebt gheuonden, moet ghy v also daer te
 ghen opstellen: De ewighe ende almachtighe
 God heeft van den Hemel ghesproken, dat Ie-
 sus Chyustus is synen geliefden Sone, in welc- Mat. 17. a 5.
 ken hy zijn welbehagen heeft. Ghy die maer een
 mensche en zijt, dat is, alle swachheyt ende ber-
 deruinghe, sult ghy legghen, dat het welbehagen
 Gods, in Chystum niet en is, maer in uwe von-
 den: So ghy in het middel der blammen ende Matth. 15.
 benaunheden bes doodts, den gheloouigen Mar-
 telaer niet en kont ontrecken het betrouwen, dat
 hy heeft in Iesum Chystum gestelt, en sult ghy
 niet belijden, dat ghy Iesum Chystum van Actuum. 9.
 nieuws veruolghet ende cruycighet, als ghy v
 herte ende handen laeydt, in het bloedt van dien,
 die dooz een leuendich ghelooue arbeeydt, hem in Esate. 1.
 synen beelde te veranderen, ende hem aen te doen,
 dooz den Gheest der Wedergheboorten:

Wy bidden v indē Name Gods, dat ghy wilt
 een weynich ophouden, ende onderlaten desen
 uwen verstandelooften wreedden ijer, ende den-
 ken, so de Apostel Sinte Paulus, niet teghen-
 staende synen ijer, om de Wet Gods te bescher- Actuum. 8.
 men, ende dooz de selue te stryden, wort gehe- Philip. 2.
 ten een veruolgher Christi: dat ghy, die gheen Galat. 2.

D uij wreedt

Vermaninghe

Wreedtheydt na en laet, om te beschermen de oꝝ-
 deninghen, die de menschen gesmeedt hebben, of
 om tot grooten staet te komen, of om hare bydel
 teullen, of door eenige menschelike wijsheydt,
 contrarie ende byant der wijsheydt Gods, met on-
 schuldich wesen en sult, om uwe goede meyninge,
 of huer, midts dat uwe wijsheydt, uwen huer,
 v Keltgie, uwe goede meyninge, also ghyse noet,
 behoorde te rusten, ende te steunen op het woorde
 Gods, buyten het welke al het gene dat wy vā-
 den onsen smeden, maer ijdelheyt en is, noch hem
 niet en moghen behagen, dan door het ghene, dat
 hy ons in de heylighe Schrift verklaert heeft,
 hem te behagen. Ende ghy, **D** vrome ende groot
 geachte Heerē, hoe lange sult ghy in sulcke lydt-
 saemheyt hoozen, die daer segghen, het licht duy-
 sternisse te wesen, ende duysternisse het licht; hoe
 langhe sult ghy den onnooselen Hondaer te hoo-
 zen verstacken, ende v niet teghen het geweld van
 zijn teghenpartie stellen, die hem te ghelycke be-
 schuldighen ende veroordeelen, ende v maer en
 maken Executeurs ende Bedieners vandē Cen-
 suren, achttinghen ende meyninghen der Monic-
 ken, Papen, Beneficianten, Scolastiken, ende
 Doctooꝝ, diē het vooꝝnemste onderscheyt aen-
 gaet in de selue sake, ende der dwalinghen daer
 questie om is. Salt in eewicheydt zijn, dat sy v
 sulien achten vooꝝ wereltlicke en ongewijdde of
 onheylighe lieden, so dat ghy niet en sult moghen
 vander Schiktuieren spreke, noch oordeelen van
 der leeringe en saken der Religien: Als de Hee-
 re Josue skeide tot eenē Lepdismā en Kegeerder
 ouer zijn volck, so gebiedt hy hem, dat den Wet-
 bocck niet en wicke, noch van zijn oogē, noch vā
 synen handen. Stille dese v het selue met geweld
 ontnemē, om de kennisse wech te nemē van hare
 lasteringen tegen God: En so dese dzy Keysers,
Gra

Esai. 5.

Josue 1 a 7
Deut. 17.

Gratianus, Valentinianus, en Theodosius, seg-
 ghen te syne een misdaet van Kerckcroone, dat sy
 berslymen ofte niet en weten de Wet Gods, de
 gene, diese yegelscken behoorden verstandelicken
 te lesen, te verkondigen, ende wt te roepen, sailen
 sy v dat ontnemen, om v met dese misdaet te be-
 smetten: of so sy v dat toe laten, sullen sy v het ge-
 buyck weeren, welck is dooz de selue, van de lee-
 ringhen, dwalinghen, ende Godloosheden te ooz-
 deelen: Also behoortmen, cermen onse personen
 so wozcedelick ouerualle, te bewijfen, hoe dat wy
 Ketters zijn, dwalende in het ghelooue, ende ons
 te verwinnen dooz Texten des Bibels, of des Exod. 23. 8.
 Euangeliums, sonder vooz alle redenē ons tegen Leuitic 19.
 te secten de byeren, de tonghen wt te snyden, en- Deuteron. 17.
 de de monden met haken toe te sluyten, der gener Joannis. 7.
 die niet en begeeren, dan te bewijfen, dat hare ice- Act. 23. tot 25.
 ringhe gegrondet is op den vasten steen, welcke
 is Christus. Het meeste deel der ouder Leeraers
 hebben gheacht, dat de Duerheydt niet geoozloeft
 en is, de consciencien aen te roeren, om die te vers-
 weldighen ende te bedwingen te ghelooouen,
 midts dien, dat het materiael sweert haer in de
 handen ghegheuen is, om de Rooners, Dieners,
 Doodslaghers, ende andere, die dese mensche-
 liche regeringhe beroeren, te straffen. Waer aen-
 gaende der Religie, ende het gene dat totter ziele
 behoort, het eenich Gheestelick Sweert des
 woords Gods, moet ende mach hier in neerstel-
 lick remedieren, scheydende den huer ende Reli-
 gie, die yemandt beschermt van de opzuerichheydt
 ende verstooringhe der regeringe. Waer wy zijn
 in dese sake te vreden, niet te volghen noch te ge-
 loouen dese goede Leeraers. Wy belijden, dat de act. 25. 6.
 Duerheydt moet de kennisse hebben der Kette-
 rien, de welcke wy toestaen te syne verstooring-
 ghen onder het ghemeyn volck, so verre dat ons

Vermaninghe

2107
 Djo. 17 b 15

der dit deeksel de onnooselheydt niet verdrinck
 en woorde, door het eenich aenbrengen, van spnen
 byanden, sonder ghehoort ende verstaen te wor-
 den, maer dat de Ouerheyt dencke op het ghene,
 dat de Wyse man seyt: Wie den Godloosen recht
 seydte te wesen, ende den gerechten verdoemt, die
 zijn beyde den Heere renen gruwel. Waer by het
 van noode is, dat de Richter van hemseluen be-
 kenne ende verskeret zy, van de ongherechtigheyt
 ende ketterie, door den woorde Gods ouerwon-
 nen, eer hy zijn handt wt steke, om den beschul-
 dichden te oueruallen.

Maer tot nu toe is daer een verkeerde optinse
 of meyninghe onder de menschen ghesceest, dat
 wy Gode bidden, dat die nemmermeer onder v en
 zy, namelick, datmen ghedacht heeft, dat de heyl-
 ichheydt, gherechtigheyt, ende waerheydt ghe-
 hecht ende ghebonden was aen de Kappen ende
 verworpen kleederen der Nonicken, in het vers-
 ctersele ende wtwendighe pomperie der Papen
 ende Prochianen. Ende de menschen zijn ghe-
 meynlick so onredelick verschickt, om te ver-
 wonderen dese wtwendighe hypocrisie, dat vooz
 alle besluyt des leuens of des doots des rechtveer-
 dighen, men niet aen en neemt, dan het aenbrin-
 ghen deser Kappaerts ende bermomde, die niet
 meer neersticheyds en doen om haer te reforme-
 ren, dan de Dupael en doct, om tegen hemseluen
 te stryden. Maer laet ons aenmercken indē Na-
 me Gods, wat sy zijn, ende willen nauolgers ge-
 acht worden, der ghener, die de Propheten, ende
 ten laetsten den Sone Gods ghedoodt hebben.
 Sy zijn (segghe ick) nauolghers van den Scri-
 ben ende Phariseen, die onder dē Titel der Kerc-
 ken, ende groote heylicheyt des Tempels Gods
 haer betrouwende ende rustende, bestonden den
 waren Goddiensst te veruallschen: ende hierom
 de

de Propheten stelden haer hier teghen op, haer ontnemende dit ydel betrouwen, bergheijcken hare Synagogen ende Vergaderingen by Sodomia, Gomozra, ende Babilonien. Doch so en is de Gheest Gods aen de menschen niet gebonden, maer so langhe als sy in zyn woordt bliuen, is hy niet haer: so sy hem verachten, so steken sy haer in den gheest der dwalinghe ende confusie, ende de God deser Werelt verblint haer verstat, op dat haer het licht des Euangeliums niet en verlichte. Het welcke bijckt ouer langhe tijden de Wtenaren der Kercken gheschiedt te wesen, (die daer segghen) in so veel dat sy vooz alle bescherminghe haerder dwalinghe, anders niet voozt en brenghen, dan de gheswoonte, ende het ondt ghebruyck, selus hare Canones niet aenmerckende, die tot een voozoordeel der waerheyt verbieden, voozt te brenghen de gheswoonte: aenghesien dat gheswoonte sonder waerheydt, maer een onde ende verouwerde dwalinghe en is, ende dat Iesus Christus gheseydt heeft: *Ick ben de Wech, de Waerheyt, ende het Leuen: niet, Ick ben de gheswoonte, daer in de menschen hare ondanckbaerheydt bewijfen, so sy in de yactse van te omhelsen het gene dat de Gheest Gods openbaert, dat verwoopen, niet anders vooztbrenghende, dan dat sy in een lanck ende verouwert ghebruyck haerder boosheydt zyn, ende niet siende, dat de Joden, Turcken, ende Heydenen, niet leuendich van ons en souden konnen wederstaen worden, somen vooz een steunsel der Religien vooztbrenghet, of de goede gheswoonte, of goede meyninge, het welcke beyde so wel in haer als in ons te binden is.*

Engaende de ghene die sonder eenigen huer der Religien, ons so vbandt zyn, van de selue spreekt de Schryft, segghende: *Van welcke den bruyck*

2. Cor. 4. 4.

Joan. 14. 6.

Vermaninghe

buyc haren God is. Item, de boose heeft in zijn herte ghesproken, daer en is gheen God: want al ist dat sy deelachtich wordē in de supersticien der Roomscher Kerckē, haer herte is vol alder godloosheyt, en spot met allen: en en helpen of vorderen in de Tempelē niet, dan om de opinten der menschen te dienen, ende gheleijck sy segghen, ont hoor gheen Lutheriaens ghehouden te worden: ende door desen middel, vryheydt aen te nemen, om in alle boosheyt te wroeten, niet beminneude des Paus leeringhe, dan om haer door een wotwendighe hypocrisie ende gheueynstheydt quijtēde, met somtijts ter Wille te gaē, te Dozblechten, &c. dat sy toelaet te leuē in sulcke ongeschickheyt als inē wil. Ter contrarien, het Euāgelium is haer eenen reuck des doots, als ten naesten de herten der menschen ondersoeckende, haer gheueynstheydt ontdeckende, ende hierom lasteren sy ons als hoor oproerighe, ende verstoorders der ghemeyne weluaert te wesen, noemende de ghemeyne ruste, haer eyghen begheuinghe tot alle sonden, wt al welcke sy niet en moghen lijden opgheweckt te worden. Och, oft God beliefte dat wy so veel exempelen van dit gheslachte der menschen in dese siederlanden niet en hadden. Het is waer, dat sy niet alle in godloosheyt gheleijck en zijn: want sommighe, ende selue, de Monicken, Scolastiken, ende Doctoren, hebben de ghenade veracht, die de Heere haer ghedaen hadde, om te bekennen de reynicheyt des Euāgeliums, ende die te onderscheyden van de dwalighen ende onheylighinghe des heylighen dienst Gods. Waer door dese verachtinghe wrekende, (midts dien, dat sy hem niet aenghebeden, noch verkondicht en hebben, gelijck hy hem haer gheopenbaert hadde, door zijn gherechtich oordeel) heeft haer in eenen verkeerden sin ouerghueuē,
also

also dat sy niet lossen toome, tot aller boosheden toelooopen, ende wy en hebben gheen meerder byanden, dan die: want sy hoor allen dinghen breefende, dat haer gheloof of anthoziteydt vermindert worde, ende dat sy gheacht worden, dat sy langhe tijden, de menschen in dwalinghe hebben ghehouden, so en kunnen sy nienswers door tot een belijdinghe haerder onswetenheydt ofte boosheydt ghebracht worden. Maer, Och lacen, alsulcke bekentenisse haerder misdact, waer wel so prijselick, als de hardneckicheyt, van de oogen te sluyten hoor den lichte, gruwelick is hoor God: Ja selvs, dat in desen deele, gheen ander sonde, dan teghen den heylighen Gheest geuonden en wort, de welcke hoor den montd Jesu Christi, onuerghueelick verklaert wort, welck is, te veruolghen teghen zijn eyghen kennisse ende consciencie, de ghene, die in alle eentoudicheyt, belijdinghe des Euangeliums doen.

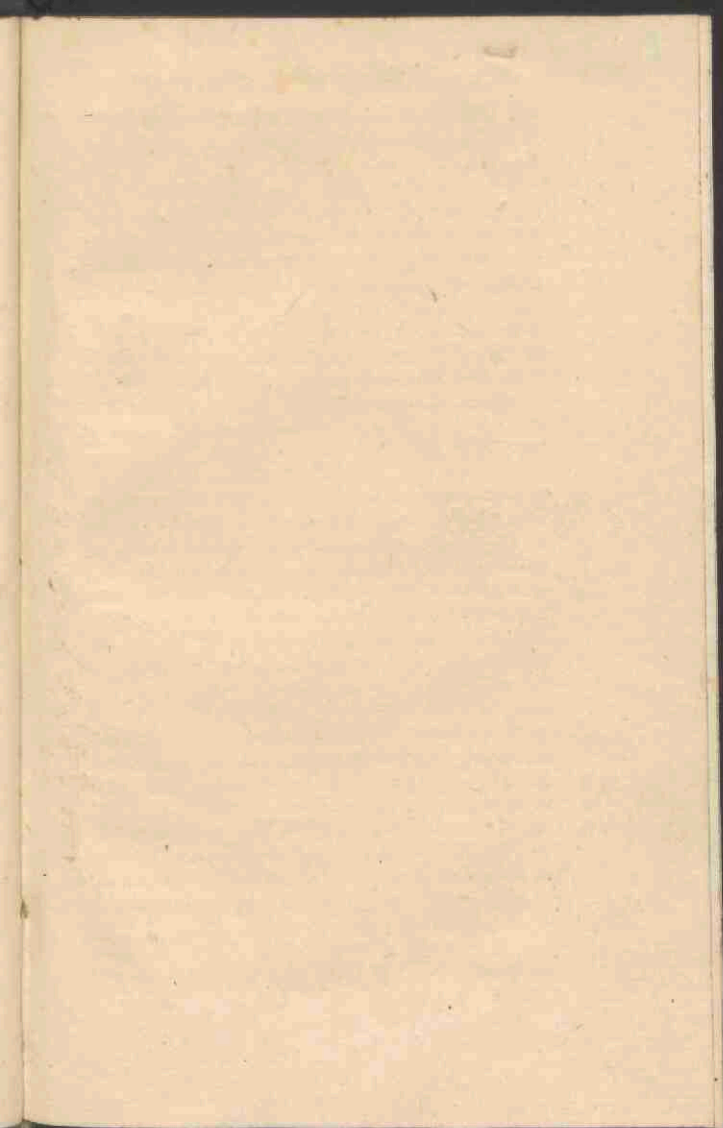
De andere en zijn sulchs niet, noch so gruwelicke verachters Gods, maer alleenlick zijn so behanghen met begheerten des vleeschs ende des werelts, euen als ofter gheen ander toekommende leuen dan dit teghenwoordich en ware, noch en gheuoelen niets, dat Christelicken is: dit is het simpel volck, het welcke hem so seer ende onbeschaemdelick tot dronckenschap begheeft, datmen seiden bouē het wtwendich schijnse des aensichtes, nauwelick eenich onderscheydt tusschen haer ende den Weesten sien en kan, so gheweldelick van drincken veruoert, vallen sy deen op den anderen, ende ontleden ende verscheuren haer: of sy achten hierentusschen (O eerbare Heeren) haer dese dertelheden by te wesen, om haer te quijten, midts ter Whille te gaen, niemant siende gheskrift, dan de ghene die daer niet en gaen, wat goet teecken, dat sy daer beneuen hebben.

Vermaninge tot de Ouerheyl.

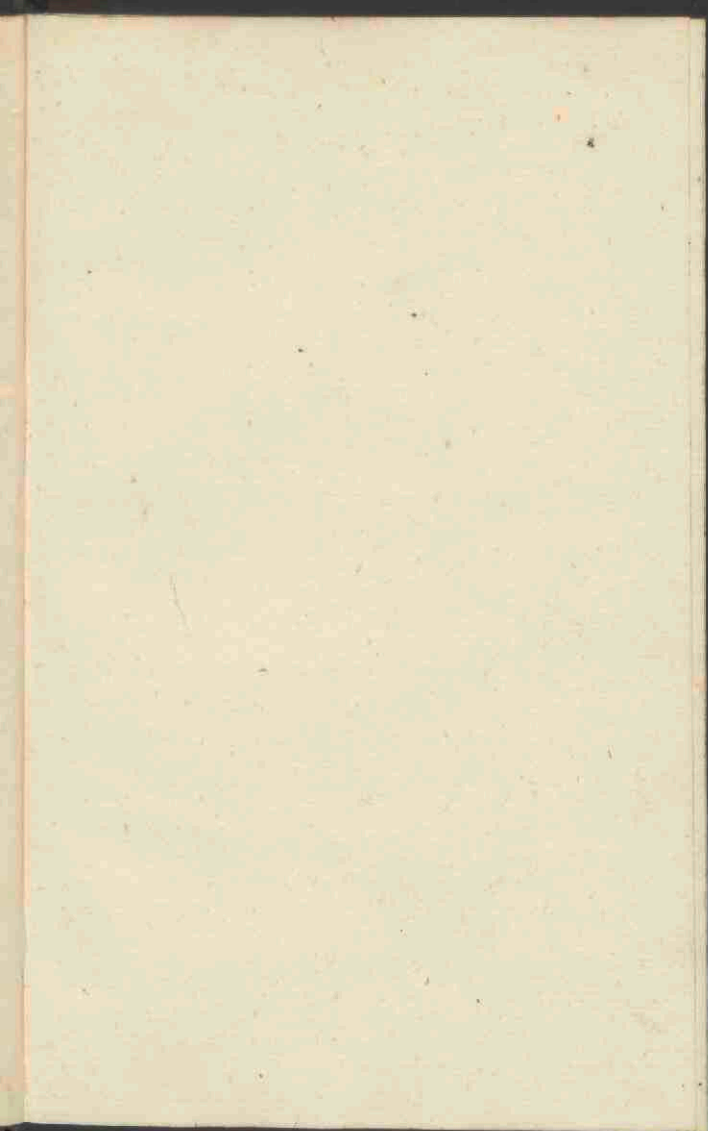
ben. En also ist een sentencie, seer wel van Bla-
to beschreyen, dat allulcke, de Burghers in een-
der Ghemeynten, als de Ouerheden wesen sul-
len: en de boosheyt walt, daer te straffe van wey-
nighen, niet en is de byese van velen. Waer door
v sweert, niet van om in ons bloet te weycken
wtstreckende, bidde ick v ootmoedelick, siet toe,
dat ghy voor Gode, niet schuldich ghehouden en
wordt, van so veel hoererijen, lasteringhen, ende
doodtslaghen, die onder het volck gheschieden:
ende verghelijcke onse maniere ende leuen met
onse byanden: want door dieselue kentmen den
mensche, ghelijck den Woom by de byachten.
Wy dancken God, dat onse byanden selue, ghe-
dwonghen worden, eenighe ghetuyghenisse ons-
ser manierlicheydt, byzomicheydt ende ljdtsaem-
heyt te ghenen: also dat haer ghemeyn seggen is:
Hy en sweert niet, hy is een Luthertien: hy en
hoereert niet, noch en drinckt niet droncken, hy
is vander nieuwer Secte. Ende niet teghen-
staende dese ghetuyghnissen der cerbaerheyt, en
wordt nochtans gheen maniere van straffinghe
vergheten, om ons te pijnighen. Beghint dan,
O onse Heeren, beghint onse sake in handen te
nemen, ende te onderloecken van onser onnoosel-
heyt, die door het bedroch, lasteringhen, ende het
ghewelt van onser tegenpartije, heeft onderdruct
gheweest, op dat de Heere, die het leuen syner
Dienaren, dierbaer ende woert heeft, zijn gram-
schap ouer v niet wt en strecke. En veracht het
weenen, ende versuchten so veelder onnooselen
niet, op dat de Heere v in uwe ghebeden berhoo-
re, v in uwe Ampten en Heerschappien seghene,
ende v in al dat ghy doen sult, voorspoedich
make. Dat moet gheschieden.

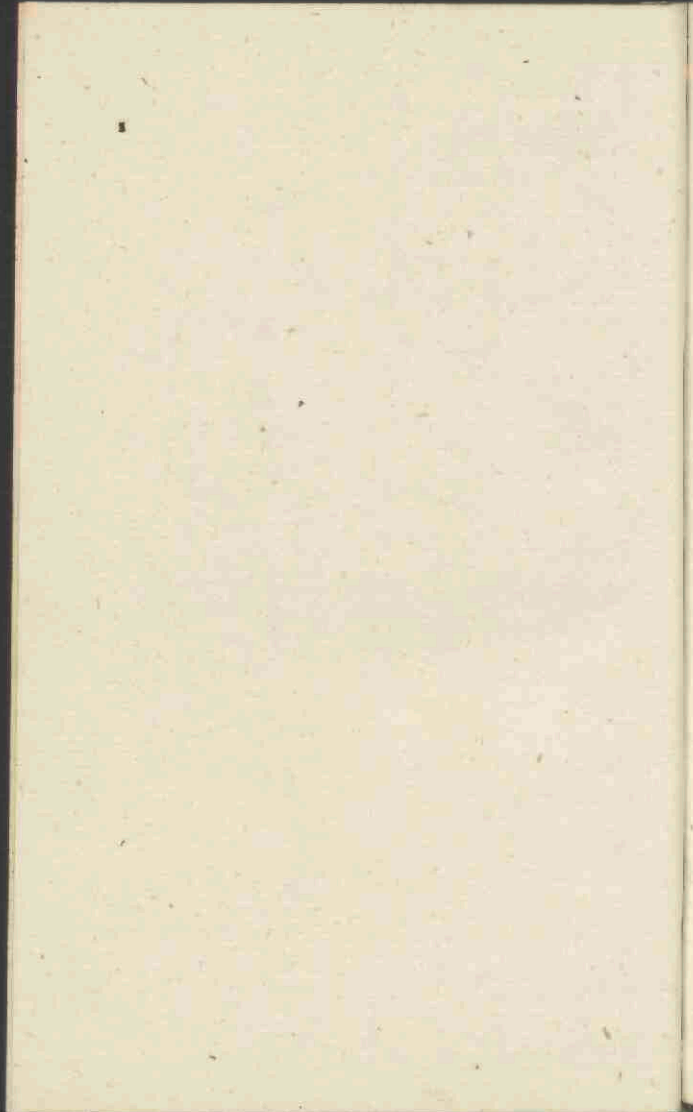
Amen, Amen.

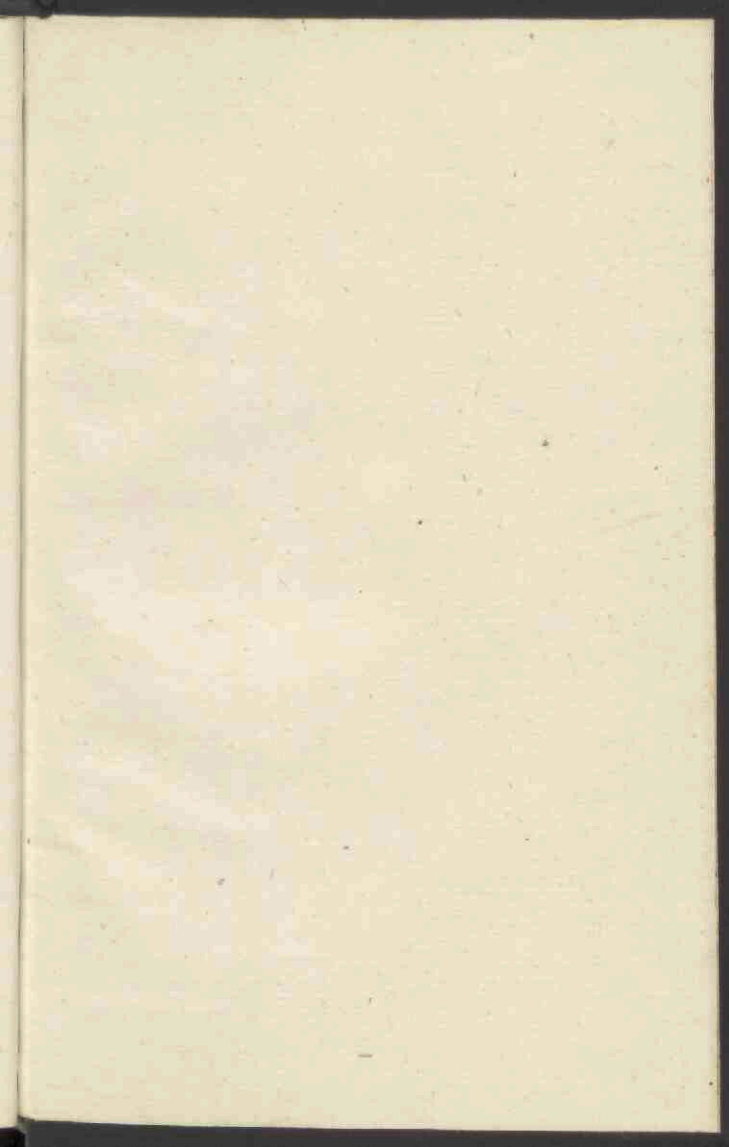
A J A S.

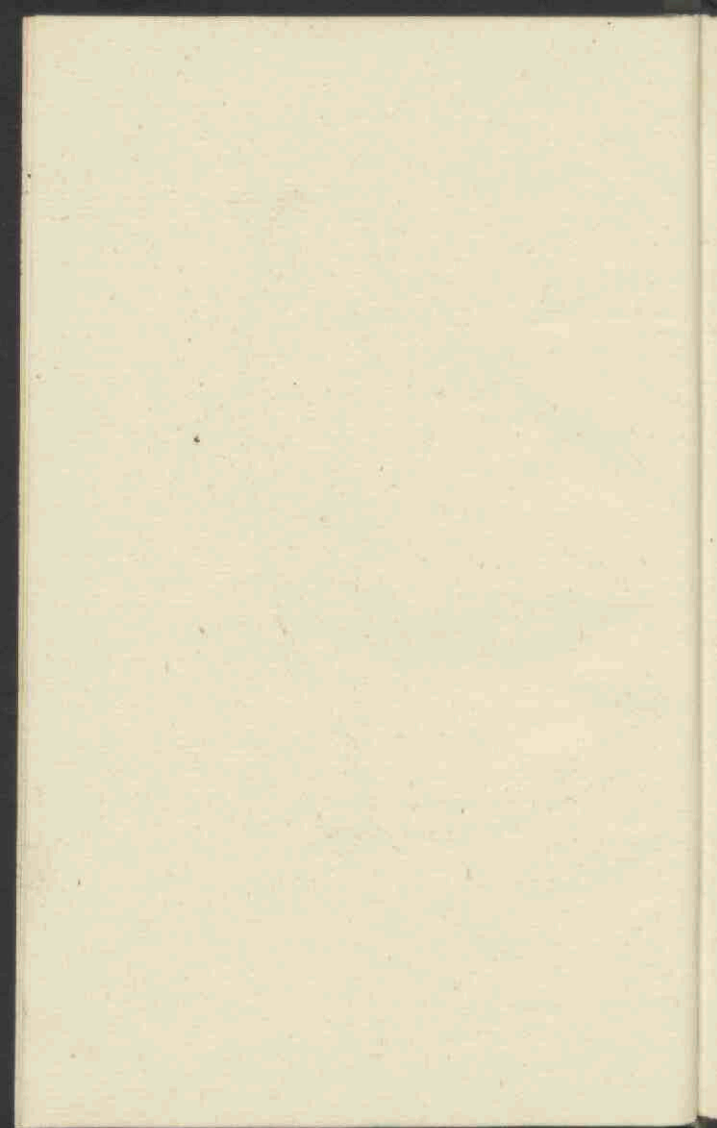

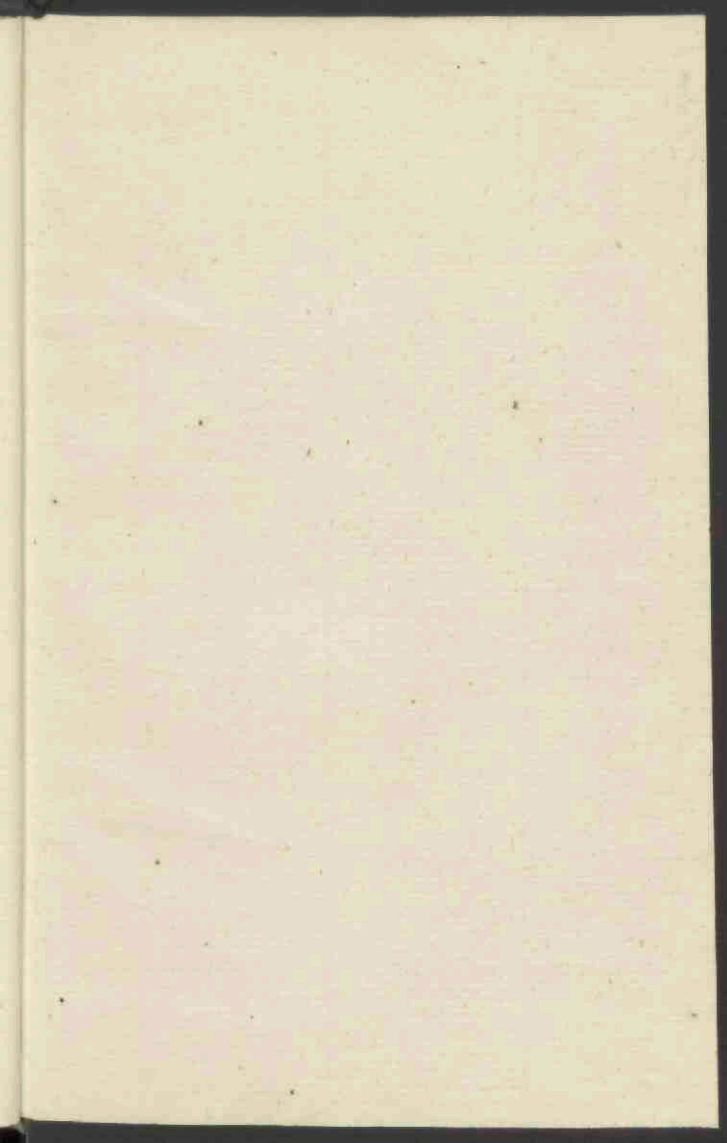
405 0 504

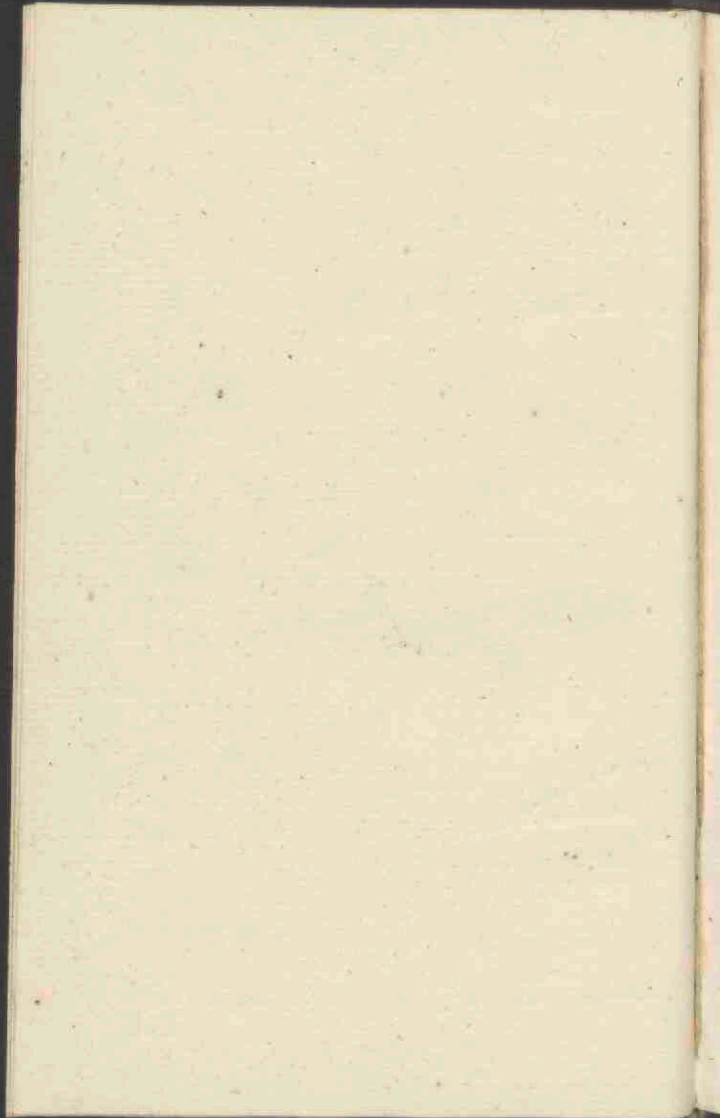

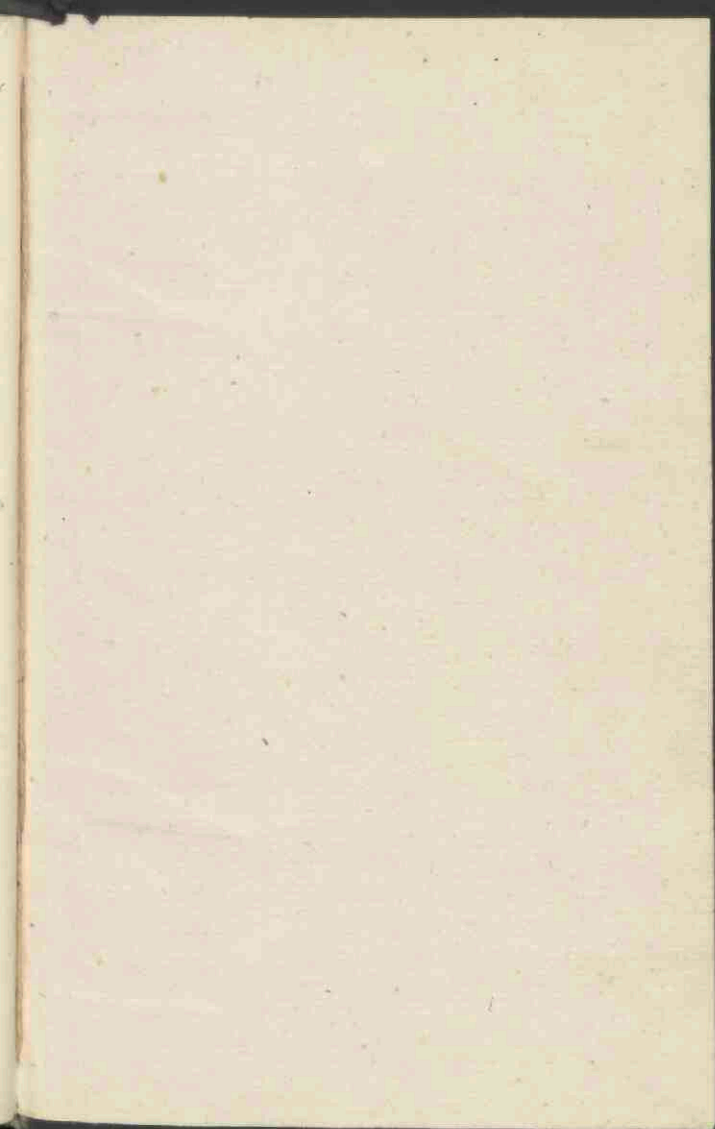

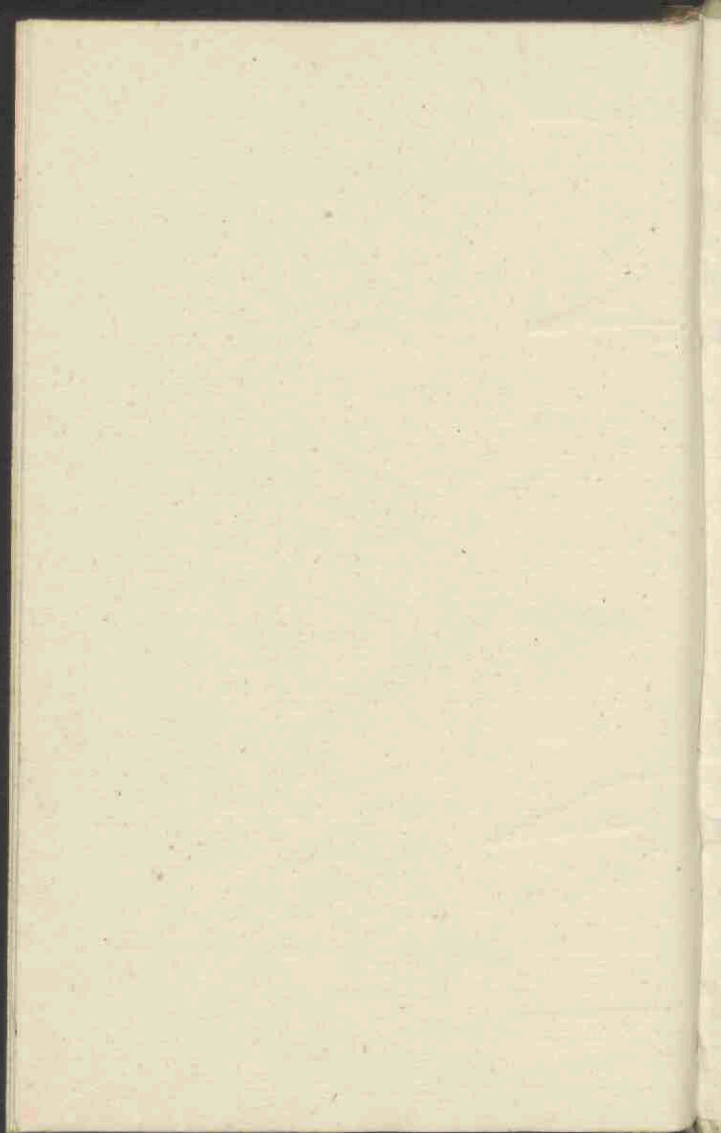

10159

Ra

E.